

1907-2

POL Provinciaal Omgevingsplan Limburg

POL-herziening op onderdelen EHS

POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg

provincie limburg

POL Provinciaal Omgevingsplan Limburg

- 1 POL-herziening op onderdelen EHS
- 2 POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg

Provinciale Staten van Limburg

Maastricht, 14 oktober 2005

Colofon

Uitgave:

Provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht
Tel: +31 (0)43 389 99 99
Fax: +31 (0)43 389 79 63

E-mail: postbus@prvlimburg.nl
Internet: www.limburg.nl

Tekst:

Provincie Limburg
Afdeling Ruimtelijk Beleid en Coördinatie
Afdeling Groen

Grafische vormgeving en druk:

Provincie Limburg
Afdeling Facilitaire Zaken

Fotografie:

Diana Scheilen
Provincie Limburg

Inhoudsopgave

Woord vooraf	7
Deel 1 POL-herziening op onderdelen EHS	9
1 Inleiding	11
1.1 Aanleiding	11
1.2 Doelstelling	12
1.3 Planinhoud en plangebied	12
1.4 Overleg, inspraak en onderzoek	13
1.5 Status	13
2 Toelichting beleidsaanpassingen POL perspectieven, PES en EHS	15
2.1 Vereenvoudiging POL perspectieven, PES en EHS	15
2.2 Beschermingsregimes: huidig beleid	16
2.3 Differentiëren beschermingsregimes	19
2.3.1 EHS en POG	19
2.3.2 Bos en natuurgebieden buiten de EHS	19
2.4 Definitie EHS	22
2.4.1 Bos en natuurgebied	22
2.4.2 Habitat-, Vogelrichtlijn en Natuurbeschermingswetgebieden en overige functies binnen de EHS	22
2.4.3 Nieuwe natuurgebieden	23
2.4.4 Beheersgebieden, Hamsterkernleefgebieden en Ruime jas beheersgebieden	24
2.4.5 Ecologisch water Maasplassen	25
2.5 EHS en POG in relatie tot enkele specifieke situaties	25
2.6 Ontgrondingen in EHS en POG	26
2.7 Robuuste verbinding Schinveld-Mook	27
2.8 Maatwerk in EHS	27
2.8.1 Herbegrenzen EHS	28
2.8.2 EHS saldobenadering	30
2.9 Realisatie natuurdoelen in POG	30
2.10 Kwaliteitsborging POG	31
2.11 Aanpassing provinciale beleidsregel natuurcompensatie	32
2.12 Beleid IV zonering Reconstructieplan	33
2.13 Doorwerking in water- en milieubeleid	33
2.14 Watertoets	34

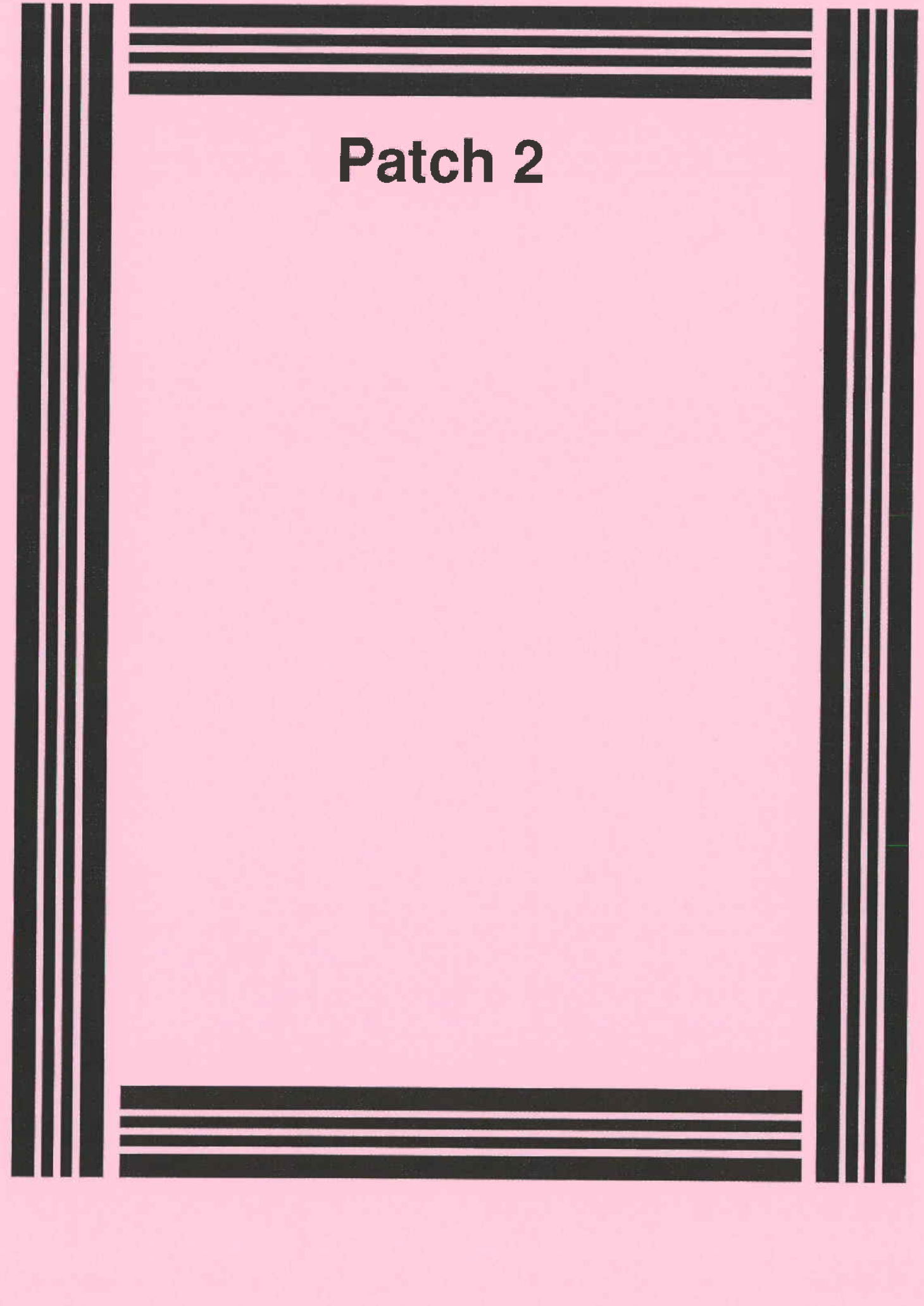
3	Beleid POL perspectieven, EHS en POG	35
3.1	Wijzigingen ten opzichte van het POL	35
3.2	Perspectief 1: Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	35
3.2.1	Definitie en begrenzing	35
3.2.2	Afwegingskader EHS	36
3.2.3	Afwegingskader Vogel-, Habitatrichtlijngebieden en NB- wet gebieden	37
3.2.4	Herbegransen EHS	38
3.2.5	EHS-saldobenadering	39
3.3	Perspectief 2: Provinciale ontwikkelingszone groen (POG)	40
3.3.1	Definitie en begrenzing	40
3.3.2	Afwegingskader POG	41
3.3.3	Robuuste verbinding Schinveld-Mook	41
3.3.4	Hamsterkernleefgebieden	42
3.4	Ecologische verbindingzones	42
3.5	Beken met een specifiek ecologische functie (SEF)	43
3.6	Streng beschermde soorten	43
3.7	Bos- en natuurgebieden buiten de EHS en POG en overig beschermde soorten	43
3.8	Ruimtelijke ontwikkelingen in de landbouw	44
3.9	Ontgrondingen in EHS en POG	45
3.10	Natuurcompensatie	45

Deel 2	POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg	47
1	Inleiding	49
1.1	Aanleiding en doel	49
1.2	Status	49
1.3	Procedure en overleg	50
2	Het kader: bestaand landschapsbeleid Europa, euregio en rijk	51
2.1	Europees landschapsbeleid	51
2.2	Landschapsbeleid op Euregionaal niveau: het Drielandenpark	51
2.3	Landschapsbeleid op nationaal niveau	52
2.4	Relatie met nationaal beleid voor stedelijke gebieden en nationale stedelijke netwerken	52
3	Visie	55
3.1	Het Nationaal landschap Zuid-Limburg als vitaal plattelandsgebied, inleiding	55
3.2	Zuid-Limburg: Euregionaal en Bourgondisch	55
3.3	Zuid Limburg als tuin én huiskamer	56
3.4	Niet parasitair maar symbiotisch	57
3.5	De markt ligt om de hoek	58
3.6	Niche is de nieuwe maat	58
3.7	Land en water: natuurlijk cultuurlijk	59
4	Plan	63
4.1	Begrenzing (zie kaartbijlage)	63
4.1.1	Begrenzingsvoorstel	63
4.1.2	Argumenten voor begrenzing van het gehele landelijk gebied in Zuid-Limburg	63
4.1.3	Argumenten voor het buiten het Nationaal landschap laten van de stadsregio's	64
4.1.4	Motivering om het Grensmaasgebied, de voormalige gemeente Susteren en de rijksbufferzones op te nemen binnen het Nationaal landschap	65

4.2	De kernkwaliteiten	66
4.2.1	Inleiding	66
4.2.2	Toelichting	67
4.2.3	Uitwerking per kernkwaliteit	67
4.3	Aanvullend beleid ten opzichte van bestaand POL-beleid en vastgestelde POL-aanvullingen	64
4.3.1	Inleiding	69
4.3.2	Invulling Ja, mits-beleid	69
4.3.3	Het migratiesaldo-nul-beleid	70
4.3.4	Extra financiën voor behoud en herstel landschapskwaliteit	71
5	Doorwerking	73
5.1	Relatie Nationaal landschap Zuid-Limburg met gebiedsgericht plattelandsbeleid Zuid Limburg en Investeringsbudget Landelijk Gebied	73
5.2	Doorwerking in bestemmingsplannen	74
5.3	Watertoets	74

Plankaarten:

- Plankaarten noord, midden en zuid POL-herziening op onderdelen EHS
- Plankaart begrenzing Nationaal landschap Zuid-Limburg

Patch 2

Woord vooraf

Voor u ligt de POL-herziening op onderdelen EHS en de POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg, vastgesteld door Provinciale Staten op 14 oktober 2005.

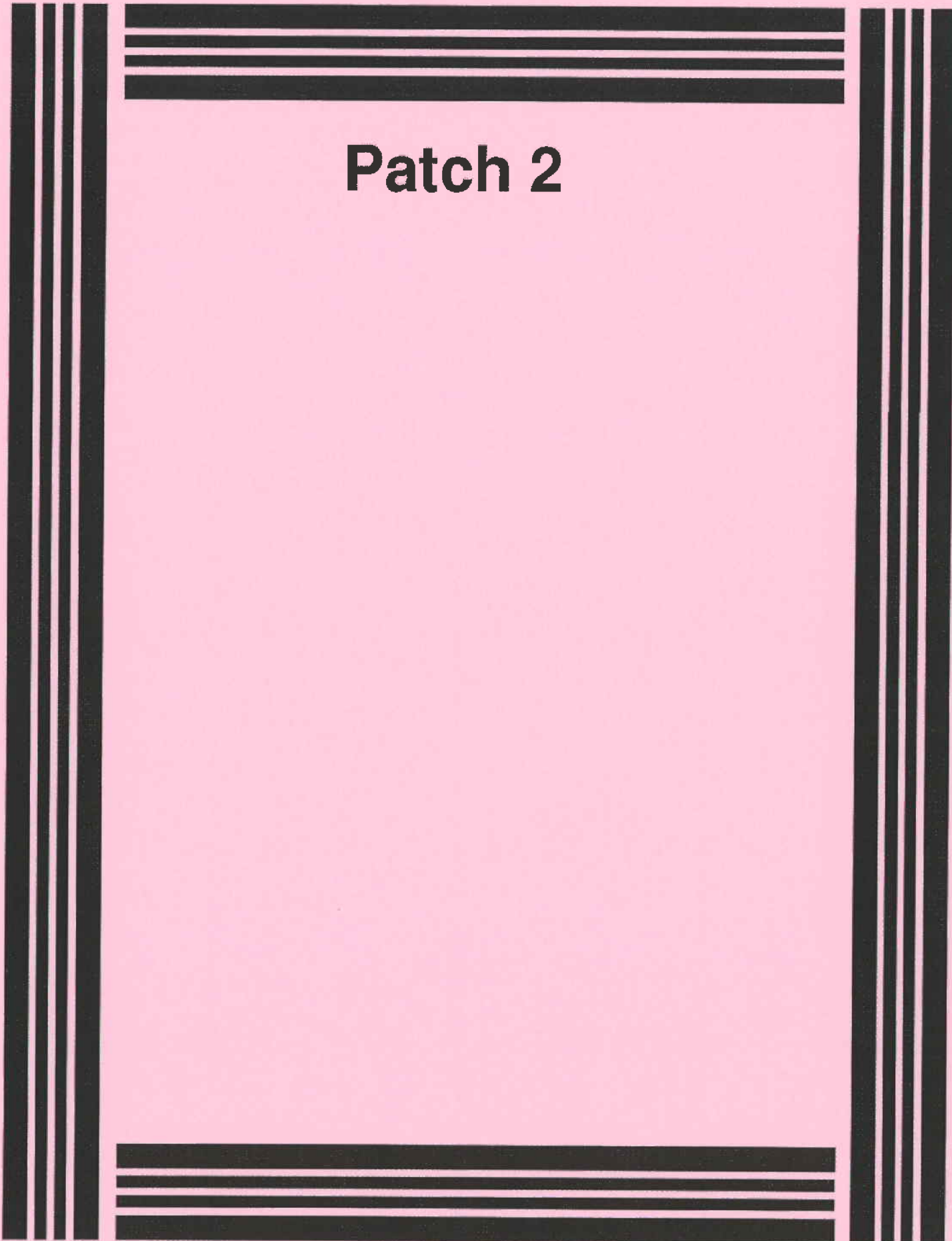
De POL-herziening EHS leidt tot een helder onderscheid in de natuurbeleidscategorieën van rijk en provincie: de rijks Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) dat tevens logisch doorwerkt in de POL perspectieven en de andere beleidsvelden (Water- en milieubeleid).

De EHS en POG worden als onderdeel van de POL-herziening op onderdelen EHS weergegeven op een plankaart schaal 1:50.000 en gekoppeld aan de POL perspectieven dat vooral voor plantoetsing een verduidelijking betekent. Daarnaast vergroot het door differentiatie van het beschermingsregime, in met name de POG, de mogelijkheid van maatwerk bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Met de POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg vindt de implementatie van het rijksbeleid met betrekking tot nationale landschappen plaats. Hiervoor wordt in deze POL-aanvulling - naast de verdere uitwerking van de begrenzing en de kernkwaliteiten - met name uiteengezet hoe invulling gegeven wordt aan de ja, mits-benadering en het migratiesaldo-nul-beleid van de nota Ruimte voor nationale landschappen.

Hiermee wordt nadere sturing en richting gegeven aan enerzijds het regulerende ruimtelijk beleid voor het gebied en anderzijds een kader geschapen voor de Uitvoeringsprogramma's Nationaal landschap Zuid-Limburg.

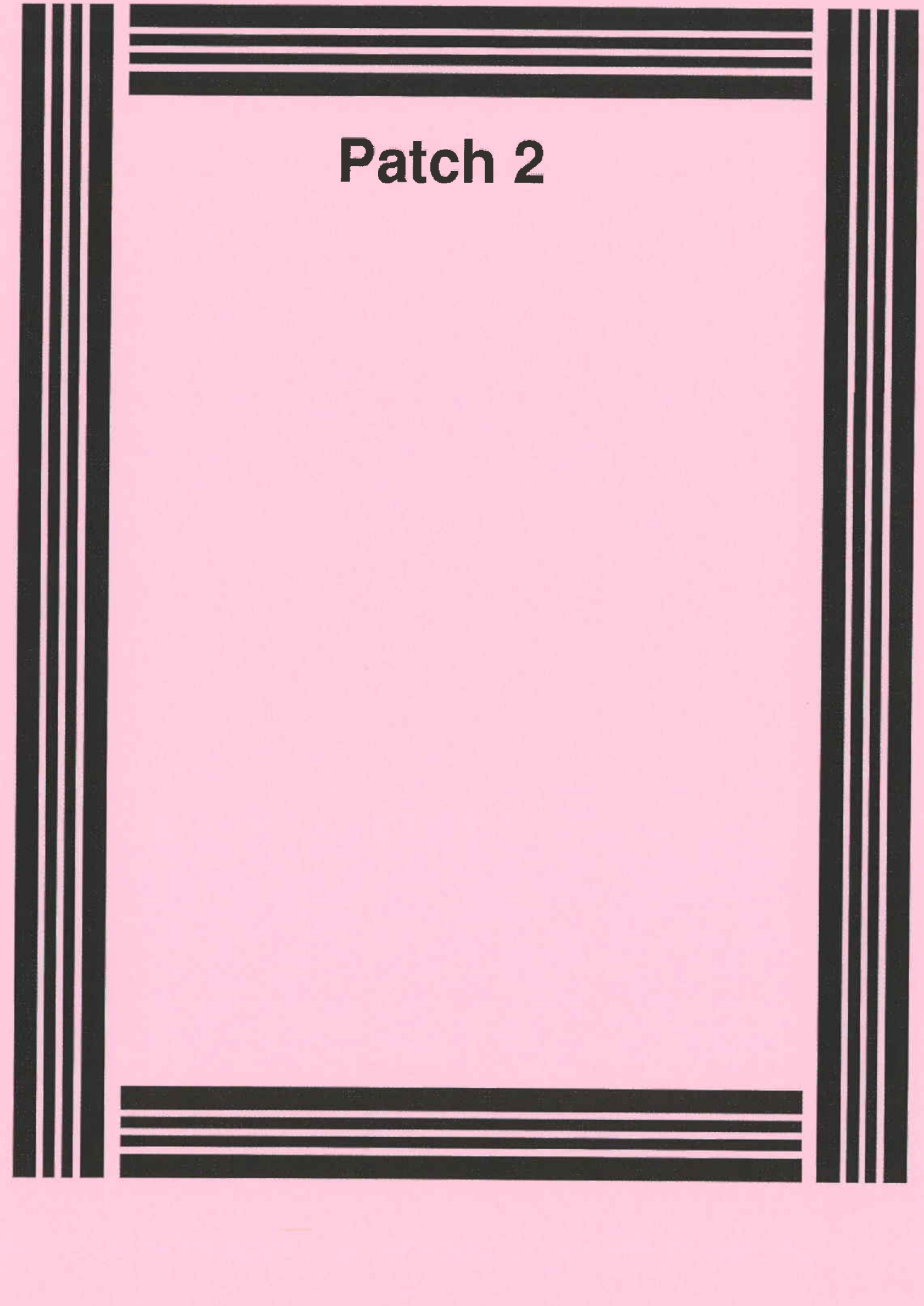
Deze uitvoeringsprogramma's zullen integraal opgenomen worden in Uitvoeringsprogramma's Vitaal Platteland Limburg. Deze zullen in de toekomst basis zijn voor het benutten van de rijksmiddelen in het kader van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) waarin ook de middelen voor de nationale landschappen zullen worden opgenomen.

Patch 2

Deel 1

POL-herziening op onderdelen EHS

Patch 2

1.1 AANLEIDING

In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL, 2001) is voor heel Limburg de Provinciale Ecologische Structuur (PES) vastgelegd. Zoals aangegeven in het POL is de PES vooral een verfijning en vervolmaking van de rijks EHS en is de PES opgebouwd uit gebieden die een duidelijke concentratie van natuurwaarden en/ of een grote kansrijkdom voor het (verder) ontwikkelen van natuurwaarden bezitten, dan wel een verbindingsfunctie tussen natuur- en bosgebieden vormen. De PES is daarnaast gekoppeld aan de hoofdzonering van de plankaarten van het POL: de POL perspectieven (verspreid over meerdere perspectieven).

Ondanks het feit dat de PES een uitwerking en detaillering van de EHS is, wordt de EHS door het rijk binnen de ruimtelijke ordening als aparte categorie naast de PES gehanteerd. Dit leidt tot onduidelijkheid (onder andere rond plantoetsing). Door de opname van een globaal begrensde EHS kaart met PKB status in de Nota Ruimte is het belang van de EHS als aparte categorie verder toegenomen en is de behoefte aan een duidelijke afbakening van de EHS ten opzichte van de PES en de perspectieven uit het POL. In de Nota Ruimte is tevens aangegeven dat de globaal begrensde EHS in het provinciaal streekplan nader gedetailleerd dient te worden.

Daarnaast speelt de discussie of het beschermingsregime van de PES (met name die delen buiten de EHS) niet op bepaalde plaatsen leidt tot het missen van kansen of het onnodig tegenhouden van ruimtelijke ontwikkelingen. Ook in de Nota Ruimte wordt via de instrumenten EHS saldobenadering en Herbegrenzen binnen de EHS meer mogelijkheden geboden voor het realiseren van maatwerk.

Voorgaande zijn de belangrijkste redenen voor het starten van een Heroriëntatie op de EHS/ PES en de implementatie van de voorstellen hieruit in deze POL-herziening.

Deze heroriëntatie en POL-herziening staan niet op zich, maar passen in de lijn die de Provincie Limburg volgt naar een andere, meer ontwikkelingsgerichte aansturing van de ruimtelijke ordening, genaamd ontwikkelingsplanologie.

Er zijn daarom belangrijke raakvlakken met het traject Kwaliteitsimpuls Toerisme en Recreatie, Heroriëntatie Ruimtelijke Ordening en Handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling en de Actualisering van het POL.

Deze heroriëntatie is aangegeven in het coalitieakkoord onder Thema 4: Ruimte voor Limburg. Het past binnen de doelstellingen van het coalitieakkoord: versterkte inzet op uitvoering, meer selectiviteit, sectorale regelgeving laten passen in een integrale benadering, deregulering en gebruik maken van uitvoeringsgerichte nieuwe instrumenten.

1.2 DOELSTELLING

De doelstelling van deze POL-herziening EHS is te komen tot een helder onderscheid in de natuurbelidscategorieën van rijk en provincie: de rijks EHS uit de Nota Ruimte en de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG, voorheen die delen van de PES die geen EHS zijn) dat tevens logisch doorwerkt in de POL perspectieven en andere beleidsvelden (Water- en milieubeleid). De EHS wordt als onderdeel van de POL-herziening EHS nauwkeuriger begrensd, dat vooral voor plantoetsing een verduidelijking betekent. De EHS uit de POL-herziening geldt hierbij als nadere detaillering van de globaal begrensde EHS uit de Nota Ruimte.

Daarnaast vergroot het door differentiatie van het beschermingsregime, in met name de POG, de mogelijkheid van maatwerk bij ruimtelijke ontwikkelingen. In mindere mate geldt dit ook voor delen van de EHS. Met deze POL-herziening EHS wordt invulling gegeven aan de instrumenten EHS saldobenadering en Herbegrenzen uit de Nota Ruimte.

De voorgestelde aanpak draagt ertoe bij dat, naast de EHS, versterkt ingezet wordt op de realisatie van de POG door o.a. programmering in gebiedsprogramma's en jaarplannen in het kader van het gebiedsgericht plattelandsbeleid en verdere concentratie van de inzet van provinciaal instrumentarium voor realisatie van natuurdoelen in de POG.

1.3 PLANINHOUD EN PLANGEBIED

Deze POL-herziening regelt met name de opsplitsing van de PES in EHS en POG met daaraan gekoppeld een differentiëring van het beschermingsregime. EHS en POG worden daarnaast gekoppeld aan de POL perspectieven. Dit leidt tot een verandering van de POL perspectieven 1, 2 en 3. Het vigerend ruimtelijk beleid ten aanzien van alle overige beleidsvelden blijft ongewijzigd en is derhalve geen onderdeel van deze POL-herziening. Voor deze beleidsvelden heeft geen heroverweging plaatsgevonden. Uitzonderingen hierop zijn expliciet beschreven. De tekst van deze POL-aanvulling is als volgt opgebouwd:

In hoofdstuk 2 is het bestaande beleid beschreven en geëvalueerd. Tevens wordt een toelichting gegeven op de gemaakte beleidskeuzes en staat aangegeven op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan het nieuwe beleid.

In hoofdstuk 3 zijn de beleidslijnen van het nieuwe beleid beschreven.

De bij deze POL-herziening behorende plankaarten maken integraal onderdeel uit van dit plan. Het plangebied bestaat uit de gebieden in de provincie die zijn aangegeven als Ecologische Hoofdstructuur (EHS, tevens POL perspectief 1) of Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG, tevens POL perspectief 2).

1.4 OVERLEG, INSPRAAK EN ONDERZOEK

Als start is een Plan van Aanpak opgesteld dat is behandeld in de Statencommissie voor Ruimte en Groen (SCRG) op 6 februari 2004. Op 16 april 2004 heeft een presentatie en excursie plaatsgevonden met de SCRG. Deze presentatie heeft op 13 mei 2004 tevens plaatsgevonden in de Provinciale Commissie Omgevingsplannen Limburg (PCOL). Op basis van voorgaande behandelingen, adviezen, consultatie van overige externe belanghebbenden en literatuurstudie is de Discussienota Heroriëntatie EHS/ PES opgesteld. De Discussienota is op 24 augustus 2004 door GS vastgesteld en op 22 september 2004 in de PCOL behandeld. Op 15 oktober 2004 is de Discussienota behandeld in de SCRG. Naast voorgaande behandelingen is de discussienota voor interne en externe consultatie tevens verspreid naar overige belanghebbenden. Op basis van voorgaande behandelingen, adviezen en consultatie is de Sonderingsnota POL-herziening op onderdelen EHS opgesteld met richtinggevende uitspraken voor beleidsaanpassingen. Op 18 maart 2005 is deze nota in de SCRG behandeld. Op basis van voorgaande is een ontwerp POL-herziening op onderdelen EHS opgesteld en op 21 juni 2005 door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Van 30 juni tot en met 27 juli 2005 heeft het ontwerp ter inzage gelegen. In deze periode zijn bedenkingen ingediend. Na de periode van terinzagelegging is een gedachtewisseling geweest, waar met een aantal indieners van bedenkingen van gedachten is gewisseld over de ontwerpen en waar zij hun bedenkingen hebben toegelicht. Op basis hiervan is een Nota bestuurlijk standpunt over bedenkingen en adviezen opgesteld (inclusief addendum). Deze nota bevat een samenvatting van de hoofdpunten uit de ingediende bedenkingen. Deze zijn voorzien van een standpunt van Gedeputeerde Staten en een voorstel aan Provinciale Staten voor eventuele aanpassing van het ontwerp. Het ontwerp is voorgelegd aan de Provinciale Commissie Omgevingsvraagstukken Limburg (PCOL). De PCOL heeft in zijn algemeenheid positief gereageerd. Op 14 oktober 2005 hebben Provinciale Staten de ontwerp POL-herziening op onderdelen EHS en de ontwerp POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg vastgesteld met inachtneming van de wijzigingen als weergegeven in de Nota bestuurlijk standpunt over bedenkingen en adviezen (inclusief addendum). De tekst van beide POL ontwerpen zijn op basis van voorgaande besluit opgewerkt tot voorliggende POL-herziening op onderdelen EHS en POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg.

1.5 STATUS

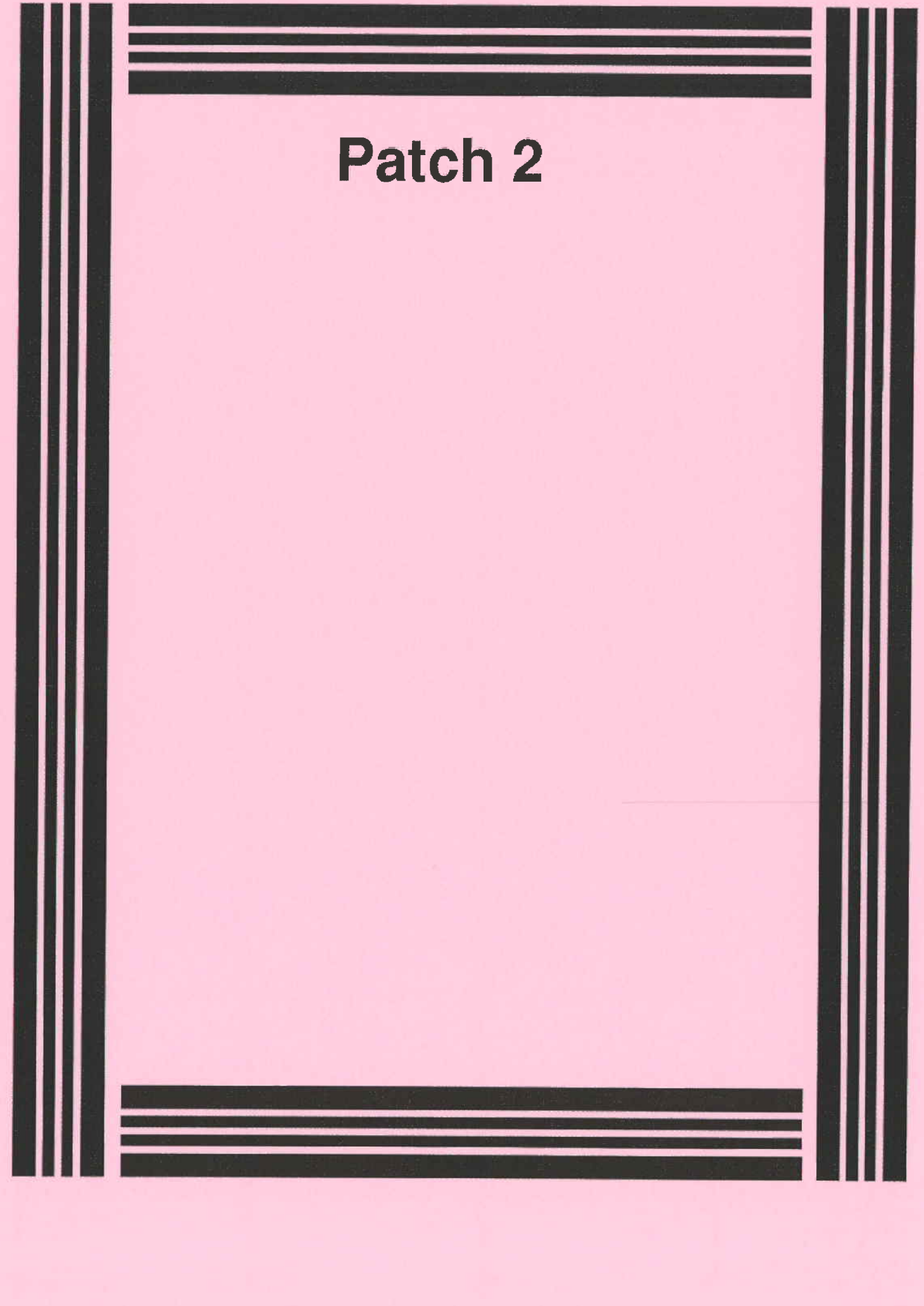
De vaststelling van een POL-herziening is de bevoegdheid van Provinciale Staten. Na vaststelling vormt deze POL-herziening onderdeel van het POL.

Geen onderdelen van deze POL-herziening worden aangemerkt als concrete beleidsbeslissing¹.

De uitspraken in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3 gelden als beleidsregels bij de toetsing van gemeentelijke plannen, samen met de beleidsregels uit het POL.

In deze POL-herziening is een aantal afwijkingsbevoegdheden en een uitwerkingsbevoegdheid opgenomen. Het POL (2001) geeft in de paragrafen 9.4.6 en 9.4.8 aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid daartoe. Afhankelijk van het gewicht van de afwijkingen kunnen Gedeputeerde Staten vooraf de PCOL en/of de Statencommissie voor Ruimte en Groen (SCRG) horen. Bij de uitwerking worden de PCOL en SCRG gehoord. In ieder geval wordt jaarlijks aan Provinciale Staten de stand van zaken uitgewisseld omtrent Herbegrenzen EHS (inclusief herstelde fouten in de plankaart), de EHS saldobenadering en kwaliteitswinst voor de EHS (zie tevens paragraaf 2.8).

¹ CBB, als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO): "een als zodanig door het bestuursorgaan aan-gegeven besluit in een planologische kernbeslissing, een streekplan of een regionaal structuurplan".

Patch 2

Toelichting beleidsaanpassingen PES, EHS en POL perspectieven

2

In dit hoofdstuk worden de beleidsaanpassingen rond de PES, EHS en POL perspectieven toegelicht. De aanpassingen komen voort uit de behandelingen, adviezen en consultatie van de eerder verschenen Discussienota Heroriëntatie EHS/ PES en de Sonderingsnota POL-herziening op onderdelen EHS. De beleidsaanpassingen worden verder toegelicht in deze nota's. Daarnaast worden de beleidswijzigingen uit de Nota Ruimte doorgevoerd.

2.1 VEREENVOUDIGING POL PERSPECTIEVEN, PES EN EHS

De huidige relatie tussen POL perspectieven, PES en EHS wordt algemeen als te complex ervaren (zie figuur 1 voor de globale onderlinge relatie). Dit wordt versterkt omdat vanuit de Nota Ruimte van het rijk de EHS (als aparte categorie naast de PES) een steeds centralere plaats krijgt. De complexiteit betreft onder andere de naamgeving van de verschillende categorieën. De namen lijken sterk op elkaar maar er wordt ecologisch en beleidsmatig vaak iets anders bedoeld. Daarnaast verschillen de begrenzingen van de verschillende categorieën. Zo is de categorie Bos en natuurgebied in de PES niet gelijk aan dezelfde categorie in de EHS.

In de POL-herziening EHS voeren wij een vereenvoudiging qua naamgeving en begrenzing door. Vanwege de centrale plaats die de EHS met name in de Nota Ruimte heeft gekregen is er voor gekozen de EHS als aparte gebiedscategorie weer te geven. De PES wordt verdeeld in de EHS en POG (Provinciale Ontwikkelingszone Groen). De naam 'PES' verdwijnt hiermee. De EHS uit de POL-herziening geldt hierbij als nadere detaillering van de globaal begrensde EHS uit de Nota Ruimte. De EHS uit de Nota Ruimte is hiermee op provinciaal niveau helder geïmplementeerd. De EHS wordt opgebouwd uit de categorieën zoals deze voortkomen uit de Nota Ruimte: Bos en natuurgebied, Nieuwe natuur en Beheersgebied.

In de POL perspectieven worden EHS en POG centraal gesteld. De EHS wordt perspectief 1. Vanwege het ecologische belang, de consistentie van beleid in relatie tot de PES en om het ontwikkelingsgerichte karakter te benadrukken is er voor gekozen de POG als apart perspectief op te voeren; de POG wordt perspectief 2. Hiermee verdwijnen de perspectiefnamen P1 Bos en natuurgebied en P2 Ontwikkelingsgebied ecosystemen. Door deze herdefiniëring van P1 en P2 wordt tevens P3 aangepast: de ecologische verbindingzones gaan nu deel uitmaken van P2 (POG). P3 omvat zodoende de beekdalen, het winterbed van de Maas en de steilere hellingen voor zover deze geen deel uitmaken van de EHS of POG (zie figuur 2 voor de doorgevoerde vereenvoudiging).

De nummering en naamgeving van de overige perspectieven verandert niet.

Perspectieven, EHS en POG worden in deze POL-herziening weergegeven op één plankaart.

POL Perspectieven	PES	EHS
P1: Bos - en natuurgebied	Bos - en natuurgebied	Bos - en natuurgebied
P2: Ontwikkelings - gebied ecosystemen	Ecologische ontwikkelings - zones / Hamster kernleefgebied	Nieuwe natuur, beheersgebied/ Hamster kernl.
P3: Ruimte voor veerkrachtige watersystemen	Ecologische verbindings - zones	Nieuwe natuur, beheersgebied

Figuur 1: Bestaande situatie, globale relatie tussen POL perspectieven, PES en EHS (niet op schaal)

POL perspectieven	Groene waarden	
P1: EHS	Bos - en natuurgebied	] EHS
	Nieuwe natuur, beheersgebied	
P2: POG	EVZ	
	POG	
P3: Ruimte voor veerkrachtige watersystemen		

Figuur 2: Nieuwe situatie, vereenvoudiging POL-herziening EHS (niet op schaal)

2.2 BESCHERMINGSREGIMES: HUIDIG BELEID

Voor zowel de PES als de EHS geldt in het huidige beleid van het POL het nee, tenzij regime. Hiervoor geldt dat bij ontwikkelingen waarbij de wezenlijke kenmerken en waarden worden aangetast eerst het zwaarwegend maatschappelijk belang en het ontbreken van alternatieven dient te worden aangetoond. Indien waar-

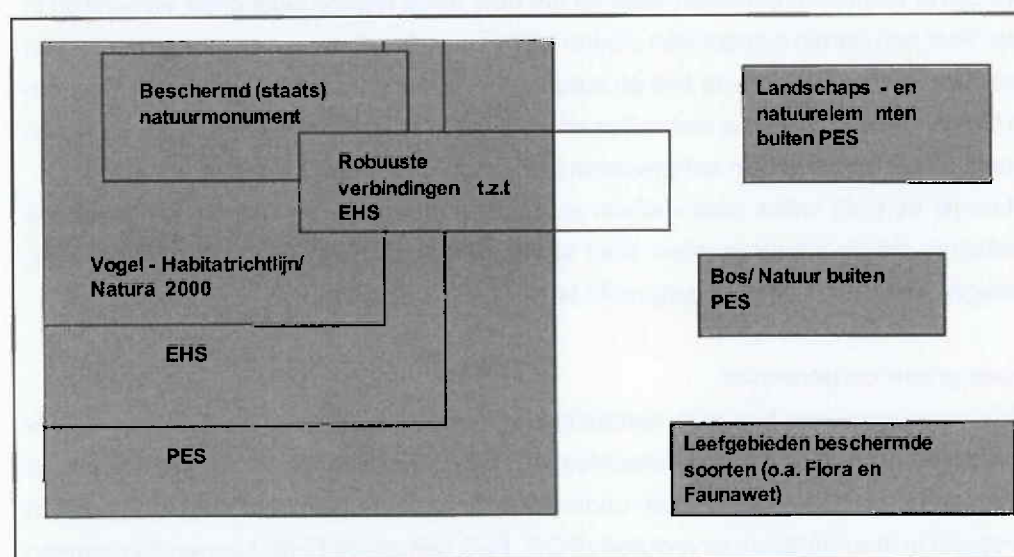
den aangetast worden dient daarnaast natuurcompensatie plaats te vinden.

Ook buiten de PES geldt in het huidig beleid het nee, tenzij regime voor de categorieën:

- Landschaps- en natuurelementen buiten de PES
- Bos- en natuurgebieden buiten de PES
- Leefgebieden beschermde soorten

Voor de robuuste verbindingen is in de Nota Ruimte aangegeven dat ze na het concreet begrenzen door de provincie onderdeel uitmaken van de EHS en dan onder het nee tenzij regime vallen. Tot die tijd geldt een 'planologische basisbescherming' gericht op het tegengaan van onomkeerbare ingrepen.

Figuur 3 geeft een overzicht van het huidig toepassingsgebied van het nee, tenzij regime.

Figuur 3: Huidig toepassingsgebied 'nee, tenzij' in POL

Het belangrijkste voordeel van het nee, tenzij regime is de waarborg van de ecologische belangen. Het beschermingsregime werkt als een grove eerste zeef voor ontwikkelingen die leiden tot aantasting. In principe is dit positief; het beschermt kwetsbare gebieden, schept helderheid naar partijen en stelt niet alles ter discussie (tijdwinst, kosten effectief).

De belangrijkste nadelen van het nee, tenzij regime heeft betrekking op de volgende onderdelen:

Mogelijkheden maatwerk

Een nadeel is dat 'nee tenzij' en 'maatwerk' niet altijd samen gaan. Maatwerk heeft veelal betrekking op kleinschalige ingrepen. Bij (zeer) kleinschalige ingrepen is het nee tenzij regime soms erg zwaar en staat niet altijd in verhouding tot het ecologisch belang. Daarnaast is in deze situaties het noodzakelijk aantonen van het 'zwaarwegend maatschappelijk belang' en het 'ontbreken van alternatieven' op individueel niveau vaak niet mogelijk. Er worden veel kosten gemaakt om dit toch aan te tonen, terwijl er geen discussie plaatsvindt over mogelijke oplossingen.

Ecologisch belang

Het nee, tenzij regime is een generieke regel die in principe geen onderscheid maakt in de onderliggende natuurwaarden. Uiteraard zijn er binnen de gebieden waar nu het nee, tenzij regime geldt grote verschillen in natuurwaarden aanwezig. Voor een aantal categorieën vinden wij het nee, tenzij regime een te zwaar middel in relatie tot de ecologische waarden. Dit betreft de bos en natuurgebieden en landschaps- en natuurelementen buiten de PES en de beschermde soorten die niet vallen onder bijlage IV van de Habitatrichtlijn respectievelijk soorten die nationaal niet als bedreigd zijn aangewezen (zwaarste categorie Flora- en Faunawet). Voor PES delen die niet onder de EHS vallen (deels alleen potentiële natuurwaarden) is ook het ontbreken van uitvoeringsinstrumentarium die de natuurwaarden dient te versterken voor ons een reden om het nee, tenzij regime te heroverwegen en meer ontwikkelingsgericht te maken (zie onder)

Mogelijkheden Rood voor groen constructies

Daarnaast zijn er ontwikkelingen waar een beperkte aantasting gepaard gaat met een aanzienlijke natuurwinst (met behoud van waarden en realisering van natuurdoelen). Een voorbeeld hiervan is het Rood voor Groen beleid zoals vastgelegd in de POL-herziening op onderdelen Contourenbeleid Limburg. Met name in gebieden waar geen of beperkt instrumentarium is voorzien (POG, PES niet zijnde EHS) kunnen hier kansen voor realisering van natuurdoelen gemist worden. Ook het systeem van Verhandelbare Ontwikkelingsrechten Methode (VORM) kan hiervoor een oplossing zijn.

Verkeerde interpretatie 'nee, tenzij'

Als laatste kan genoemd worden het verkeerd interpreteren van het nee, tenzij regime. De belangrijkste groep hierbinnen zijn de ontgrondingen met een nabestemming natuur die vaak deel uitmaken van de PES (ecologische ontwikkelingszone). De reden voor opname in de PES is het planologisch veiligstellen van de

natuurgerichte afwerking van deze ontgrondingen na realisatie. De praktijk leert dat de nee, tenzij benadering soms ten onrechte wordt toegepast voor de afweging van de ontgroning zelf.

2.3 DIFFERENTIËREN BESCHERMINGSREGIMES

Op basis van voorgaande knelpunten komen wij tot de volgende differentiëring van het beschermingsregime.

2.3.1 EHS en POG

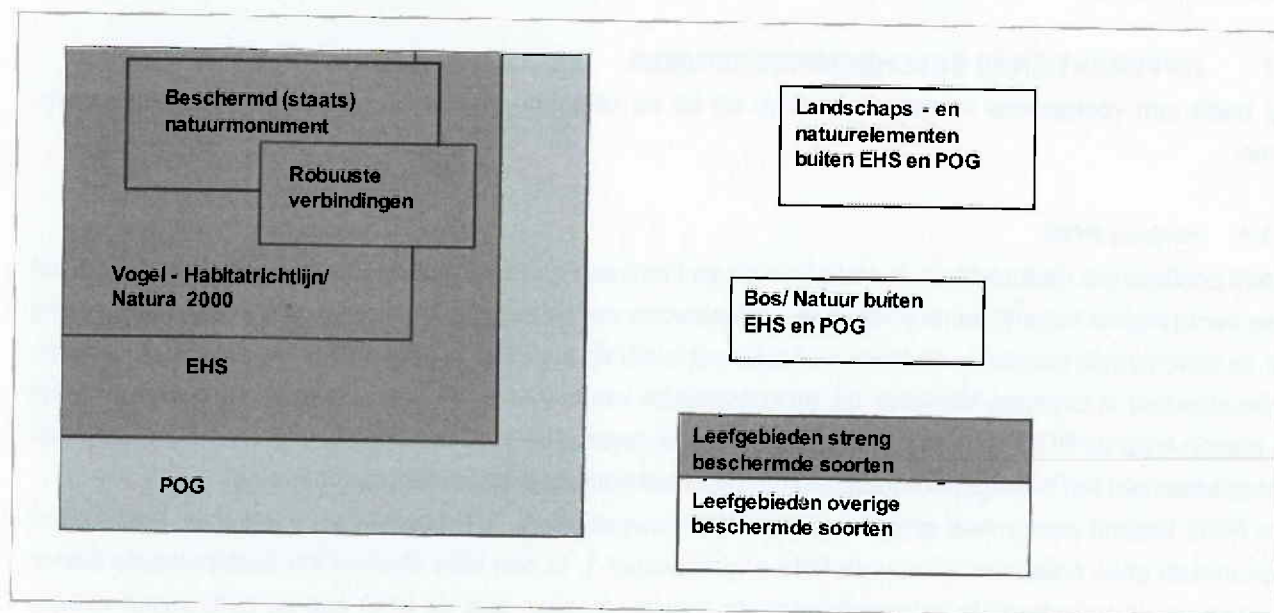
Mede conform het rijksbeleid uit de Nota Ruimte en Flora en Faunawet wordt in de POL-herziening EHS het nee, tenzij regime beperkt tot de EHS en de leefgebieden van de streng beschermde soorten (met betrekking tot de beschermde soorten is de Flora en Faunawet leidend). De POG vormt samen met de EHS de ecologische structuur in Limburg. Vanwege dit, de consistentie van beleid en de behoefte meer maatwerk mogelijk te maken krijgt de POG een apart planologisch regime waarbij behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden het belangrijkste kader vormt: de ontwikkelingsgerichte basisbescherming.

De POG bestaat momenteel grotendeels uit landbouwgebieden. Toekomstige en bestaande natuurwaarden maken geen onderdeel uit van de EHS of perspectief 1. In een later stadium zal Gedeputeerde Staten overwegen of gerealiseerde natuurgebieden die logisch grenzen aan de EHS aan de EHS zullen worden toegevoegd.

2.3.2 Bos en natuurgebieden buiten de EHS en POG

Voor kleinere bos- en natuurgebieden buiten de EHS en POG wordt het nee, tenzij regime vervangen door een basisbescherming. De kleinere bos- en natuurgebieden buiten de EHS en POG zijn tezamen circa 3000 ha. groot. Dit is circa 8% van het totale bos- en natuurgebied in Limburg. Het verplaatsen van deze categorie van het nee, tenzij regime naar de Basisbescherming betekent voor ons geenszins dat deze waarden veilig zijn. In deze categorie is altijd een zorgvuldige belangenafweging noodzakelijk, waarbij uitgangspunt is dat afbreuk van natuurwaarden in beginsel dient te worden voorkomen (basisbescherming). Gemeenten spelen via borging en handhaving in het bestemmingsplan een sleutelrol in het behoud van deze elementen. Borging en handhaving is in veel gevallen ook van toepassing via de Boswet (provincie, rijk). Daarnaast geldt dat in deze categorie vanwege het voorkomen van beschermde soorten ook sprake kan zijn van aanvullende bescherming op basis van (de beschermingsdoelstellingen uit) de Flora en Faunawet. Bij aantasting van waarden dient compensatie plaats te vinden volgens de provinciale beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden.

Figuur 4 geeft een overzicht van de verandering van het beschermingsregime en tabel 1 geeft een overzicht van de kwantitatieve verdeling hiervan.

Figuur 4: Toepassingsgebied beschermingsregimes POL-herziening EHS

Categorie 1: *nee, tenzij regime*

Categorie 2: *ontwikkelingsgerichte basisbescherming*

Categorie 3: *basisbescherming*.

Tabel 1: Kwantitatieve verdeling beschermingsregimes in de huidige en nieuwe situatie.

Huidige situatie	
<i>Nee, tenzij</i>	
• PES	
- Bestaand bos en natuurgebied	38.100 ha
- Ecologische ontwikkelingszone (incl. HamsterKL)	33.400 ha
- Ecologische verbindingszone	11.000 ha
Totaal	82.500 ha
• Kleinere bos en natuurgebieden buiten PES	3100 ha
• Leefgebieden beschermde soorten	onbekend aantal ha
Nieuwe situatie	
<i>Nee, tenzij</i>	
• EHS *	
- Bestaand bos en natuurgebied **	36.700 ha
- Beheersgebieden	4975 ha
- Nieuwe natuurgebieden	13.390 ha
- Ecologisch water	545 ha
Totaal	55.610 ha
• Leefgebieden soorten strengste regime FF wet	onbekend aantal ha
<i>Ontwikkelingsgerichte basisbescherming</i>	
• POG (inclusief Hamsterkernleefgebied)	29.165 ha
<i>Basisbescherming</i>	
• Kleinere bos en natuurgebieden buiten EHS en POG	3100 ha
• Leefgebieden overige beschermde soorten	onbekend aantal ha
* Om maatwerk te leveren kan de EHS kleinschalig herbegrensd worden indien het initiatief leidt tot een kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de EHS in de regio. Tevens kan de EHS saldobenadering worden toegepast.	
** Binnen de categorie bestaand bos en natuurgebied van de PES zat een groot aantal witte vlekken/ enclaves (feitelijk geen bos of natuurgebied). Een groot deel hiervan is geen EHS geworden, maar is onderdeel van de POG.	

2.4 DEFINITIE EHS

De EHS in Limburg bestaat uit de bestaande bos- en natuurgebieden (waaronder de Habitat-, Vogelrichtlijn gebieden en Natuurbeschermingswet gebieden), nieuwe natuurgebieden (reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden), de één op één begrensde beheersgebieden, ecologisch water (Maasplassen) en beken met een specifiek ecologische functie (SEF, voor zover gelegen in of grenzend aan de overige categorieën van de EHS) en overige functies binnen de EHS.

Ruime jas beheersgebieden inclusief de Hamsterkernleefgebieden (voor zover niet begrensd als Nieuwe natuurgebied of bestaand bos- en natuurgebied) maken geen onderdeel uit van het Limburgse deel van de EHS.

Voor de EHS categorieën zijn de bestanden van de Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap (natuurgebiedsplannen) als basis gebruikt. Ook na vaststelling van de POL-herziening EHS kunnen nog binnen het kader van de afwijkingsbevoegdheid van GS wijzigingen van de begrenzing plaatsvinden (o.a. Herbegrenzen EHS en EHS-saldobenadering). In deze POL-herziening zijn de wijzigingen meegenomen tot en met augustus 2005. Het natuurgebiedsplan Grensmaas is tevens meegenomen.

Onderstaand volgt per categorie een toelichting.

2.4.1 Bos en natuurgebied

Deze categorie is aanzienlijk nauwkeuriger begrensd dan in het huidige POL. Bij de opbouw van het kaartbeeld is de buitenbegrenzing van de PES als uitgangspunt genomen om tot een logische begrenzing te komen. Hiervoor zijn de categorieën A (natuur), B (bos met een belangrijke natuurfunctie), AB (natuur en bos met een belangrijke natuurfunctie), en D (multifunctioneel bos) uit de Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap als basis gebruik. Hieraan zijn toegevoegd de grotere bos en natuurgebieden uit de L (groenzone) en F (ecologische verbindingszone) uit het stimuleringsplan.

Binnen deze gebieden ligt nog een beperkt aantal ecologisch kwetsbaar gelegen landbouwgebieden/ enclaves waar nog geen financiering voor realisering is voorzien. Wij streven ernaar om in deze gebieden de natuurwaarden te versterken. Hiertoe koppelen wij tevens de instrumenten die voor realisering van de POG zijn voorzien aan deze gebieden (zie tevens paragraaf 2.9).

2.4.2 Habitat-, Vogelrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden en Overige functies binnen de EHS

Volgens de Nota Ruimte geldt voor de speciale beschermingszones van de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Natuurbeschermingswet gebieden het nee, tenzij regime. Daarnaast gelden voor de Vogel- en Habitatricht-

lijngebieden het Europese afwegingskader zoals dit voortkomt uit deze richtlijnen (artikel 6). Door middel van een wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 zal dit afwegingskader binnenkort nationaal worden geïmplementeerd. Dit afwegingskader kent grote overeenkomsten met het nieuwe, tenzij regime voor de EHS. Vanwege dit en onze behoefte aan helderheid rond plantoetsing maken alle Habitat-, Vogel- en NB wetgebieden onderdeel uit van de EHS. Deze gebieden maakten reeds geheel, op zeer kleine verschillen in de Habitatrichtlijngebieden na, onderdeel uit van de PES uit het POL (2001).

Binnen deze gebieden ligt nog een beperkt aantal ecologisch kwetsbaar gelegen gebieden die niet bestaan uit bos- en natuurgebied, nieuwe natuurgebied of beheersgebied. Deze gebieden zijn op de plankaart aangeduid als 'Overige functies binnen de EHS'.

Voor landbouwgebieden/ enclaves binnen de Habitatrichtlijn-, Vogelrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden waar nog geen financiering voor realisering is voorzien streven wij ernaar om in deze gebieden de natuurwaarden te versterken. Hiertoe koppelen wij tevens de instrumenten die voor realisering van de POG zijn voorzien aan deze gebieden (zie tevens paragraaf 2.9).

Op dit moment wordt door het rijk voor de Habitatrichtlijngebieden de aanwijzingsprocedure voorbereid (binnen de huidige begrenzing gelden overigens reeds de beschermingsbepalingen). Omdat wij de Habitatrichtlijngebieden onderdeel willen laten uitmaken van de EHS leidt dit na aanwijzing mogelijk tot beperkte wijziging van de EHS begrenzing (waaronder de categorie 'Overige functies binnen de EHS'). Gedeputeerde Staten hebben de afwijkingsbevoegdheid om naar aanleiding van wijzigingen van de begrenzing van Habitat-, Vogelrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden de EHS begrenzing te wijzigen. Dit om tot een goede afstemming tussen deze gebiedsbegrenzingsen te komen.

2.4.3 Nieuwe natuurgebieden

Deze gebieden zijn begrensd in de Stimuleringsplannen Natuur- Bos- en Landschap op basis van de SN (Subsidieregeling natuurbeheer 2000) en zijn eerder begrensd in begrenzingenplannen op basis van de RBON (Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling). Het betreft de categorieën C (nieuwe natuur), Cp (nieuwe natuur particulier natuurbeheer) en Cg (alleen Grensmaas, nieuwe natuur te vergraven).

Naast de nieuwe natuur die voortkomt uit de SN kennen de stimuleringsplannen ook de categorie Co (nieuwe natuur overig) en Cs (alleen Grensmaas, nieuwe natuur stroomgeulverbreding). Dit zijn natuurgebieden die veelal gerealiseerd worden op basis van landinrichting of middels ontgronding. In het Maasdal vormen ontgrondingen en vergravingen een essentieel onderdeel van de realisering van de EHS (natuurontwikkeling

in het kader van Rivierpark Grensmaas, het project Zandmaas/ Maasroute en Maascorridor). Zij worden tot de EHS gerekend. Voor het Grensmaasgebied zijn voor de categorie Nieuwe natuur de tot natuur te ontwikkelen gebieden uit POL-Grensmaas opgevoerd.

Vanwege het beperkter ecologisch uitgangspunt worden ontgrondingen in deze categorie buiten het Maasdal tot de POG gerekend. De gebieden waar op basis daarvan in het Reconstructieplan de EHS status is verval- len, worden onderdeel van de POG.

2.4.4 Beheersgebieden, Hamsterkernleefgebieden en Ruime jas beheersgebieden

Wij kiezen ervoor om in het licht van het rijksbeleid alleen de één op één begrensde beheersgebieden tot de EHS te rekenen. Dit zijn de gebieden die zijn begrensd in het Stimuleringsplannen Natuur- Bos- en Land- schap op basis van de SAN (Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer) en eerder zijn begrensd in begrenz- ingenplannen op basis van de RBON (Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling).

In de Nota Ruimte is opgenomen dat alleen de beheersgebieden tot de EHS worden gerekend wanneer een beheersovereenkomst (in het kader van de nationale EHS taakstelling van 90.000 ha) wordt afgesloten. Dit zowel in 1 op 1 begrensde beheersgebieden als de Ruime jas beheersgebieden. Dit beleid is opgesteld om- dat het rijk een voldoende planologische verankering van de te beschermen en ontwikkelen waarden wil in die gebieden waar inzet van deze rijksmiddelen plaatsvindt.

Wij steunen de wens van het rijk om te komen tot een goede planologische verankering van deze waarden in ons provinciaal beleid, maar willen daar op een planologisch meer duurzame manier en een voor iedereen heldere manier invulling aan geven. De invulling volgens de Nota Ruimte leidt voor deze delen tot een 'knip- perlicht EHS' die afhankelijk van het afsluiten van een overeenkomst EHS wordt en na beëindiging hiervan weer geen EHS wordt. Het opstellen van een eenduidige EHS kaart en de implementatie van het rijksbeleid in een POL wordt voor deze categorie onwerkbaar. Daarnaast bevindt zich van de ruim 11.000 hectare ruime jas beheersgebied (inclusief de Hamsterkernleefgebieden) in Limburg ruim 6000 hectare buiten de PES. Het nee, tenzij regime wijkt buiten de PES sterk af van het huidige provinciaal beleid (POL, reconstructieplan) en staat meestal niet in verhouding tot de aanwezige natuurwaarden. Dit vinden wij ongewenst. Tevens ver- wachten wij dat de participatie aan dit instrument sterk zal afnemen omdat iedere individuele eigenaar na afsluiting van een overeenkomst tevens met de EHS te maken krijgt. Dit terwijl rijk en provincie er juist naar streven meer particulier beheer te realiseren.

Om in het licht van het rijksbeleid tot een goede planologische verankering van deze waarden in ons provin- ciaal beleid te komen kiezen wij voor de volgende invulling:

- Alle 1 op 1 begrensde beheersgebieden (voor Limburg circa 5000 hectare) zijn onderdeel van de EHS.
- Ruime jas beheersgebieden inclusief de Hamsterkernleefgebieden (totaal ruim 11.000 hectare waarbinnen voor circa 2300 hectare beheersovereenkomsten kunnen worden afgesloten) maken geen onderdeel uit van de EHS (dit met uitzondering van die delen van de hamsterkernleefgebieden die als Nieuwe natuur zijn begrensd of bos- en natuurgebied zijn). Een belangrijk deel van deze gebieden krijgt via deze POL herziening, het huidige POL of de POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg bescherming omdat het samenvalt met de POG, de categorie Gebied met aan openheid gebonden natuurwaarde uit het POL of de kernkwaliteiten van het Nationaal landschap Zuid-Limburg (en het daaraan gekoppelde ja, mits regime).

2.4.5 Ecologisch water Maasplassen

Een groot aantal Maasplassen maakt in het POL onderdeel uit van de PES (bos- en natuurgebied, ecologische ontwikkelingszone). In de POL-aanvulling Zandmaas (2002) is voor de Maasplassen een scheiding gemaakt tussen recreatief water en ecologisch water. In POL Zandmaas is in detail aangegeven welke hoofdfunctie de verschillende plassen hebben, of recreatief medegebruik mogelijk is, de eventuele wenselijkheid van tijdsfasering met betrekking tot recreatief medegebruik en eventuele opmerkingen ten aanzien van het gebruik van oevers. Bij ecologisch water ligt het accent op het behoud van natuurwaarden en wordt tevens gestreefd naar een versterking van de natuurfunctie. Nieuwe toeristisch-recreatieve voorzieningen worden in principe niet toegestaan, met het oog op de aanwezige waarden. Vanwege het ecologisch belang als onderdeel van de natte ecologische structuur in het Maasdal en het reeds geldende beleid op basis van POL Zandmaas rekenen wij de categorie ecologisch water, voor zover in overeenstemming met de huidige gebruiksfunctie, tot de EHS. Voor het specifieke beleid verwijzen wij naar POL Zandmaas. De hierin geboden gebruiksmogelijkheden zijn opgesteld op basis van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze plassen.

2.5 EHS EN POG IN RELATIE TOT ENKELE SPECIFIEKE SITUATIES

Verblijfsrecreatie en bedrijfsterreinen

Hoewel de EHS veel preciezer is begrensd dan de PES uit het POL is de EHS niet volledig afgewogen op bestemmingsplanniveau. Binnen de EHS kunnen hier en daar op kleinere schaal woonbebouwing, al dan niet solitaire bedrijfsgebouwen, toeristisch-recreatieve voorzieningen en infrastructuur voorkomen. Voor andere aanwezige functies binnen de EHS gelden de bestaande rechten volgens het vigerende bestemmingsplan en moet rekening gehouden worden met de natuurwaarden. De POG is globaler begrensd dan de EHS. Ook

hierbinnen gelden de bestaande rechten volgens het vigerende bestemmingsplan en moet rekening gehouden worden met de natuurwaarden.

Twee categorieën zijn uit de EHS en POG gelaten op basis van de volgende gegevens:

- Verblijfsrecreatieve bedrijven op basis van een provinciaal bestand met de ligging van verblijfsrecreatieve bestemmingen.
- Bedrijfsterreinen op basis van het provinciaal bestand REBIS.

Een deel van het bedrijfsterrein van Solvay bij Roermond is in het stimuleringsplan begrensd als Beheersgebied en Nieuwe natuur. Momenteel vindt onderzoek plaats naar de realisering van een ecologische verbindingszone in combinatie met revitalisering van een deel van het bedrijfsterrein. Totdat hier besluitvorming over heeft plaatsgevonden is dit terrein onderdeel van de POG en geldt het hiermee als zoekgebied van de EHS.

2.6 ONTGRONDINGEN IN EHS EN POG

Ontgrondingen zijn in delen van de EHS een belangrijk instrument om, als onderdeel van een vaak meervoudige doelstelling, natuur te realiseren.

Voor ontgrondingen in de EHS geldt dat bestaande rechten uit vigerende vergunningen en bestaand beleid uit het POL worden gerespecteerd. Daarom is op de plankaart een arcering ontgrondingen weergegeven. De arcering is een weergave van eerder vastgesteld beleid in POL-kader en van reeds genomen besluiten omtrent ontgrondingsvergunningen.

Deze arcering loopt ook over de POG. Voor de POG geldt de ontwikkelingsgerichte basisbescherming.

De arcering heeft betrekking op de volgende gebieden:

- Plankaart POL: vergunde delfstofwinning doorlopend tot na 2008, kaart 6.4: Bestaande vergunning, Winzone, Winplaats, Geologisch voorkomen Mioceenzand.
- Plankaart POL Grensmaas: Natuur na opvulling, natuur na ontgroning en opvulling, natuur na ontgroning, proefproject Meers.
- Plankaart POL Zandmaas: Natuurontwikkeling: zoekgebied kadespecie, Natuurontwikkeling: Rivierverruiming en natuurontwikkeling, Hoogwatergeul Tracébesluit, Zone voor rivierverruiming en natuurontwikkeling.
- De gebieden waarvoor door de provincie een ontgrondingsvergunning is verleend.
- Stimuleringsplan categorieën Grensmaas: Nieuwe natuur te vergraven (Cg) en Nieuwe natuur stroomgeulverbreding (Cs).

Voor de relatie tussen het regime en het voorkomen van actuele en potentiële natuurwaarden binnen de EHS wordt verwezen naar paragraaf 3.9

2.7 Robuuste verbinding Schinveld-Mook

Om de ruimtelijke samenhang van de EHS op nationaal en internationaal niveau te verbeteren (mede om de verwachte klimaatsveranderingen op te kunnen vangen) zijn in de Nota Ruimte 13 robuuste verbindingen opgevoerd, waaronder de in Limburg gelegen robuuste verbinding Schinveld-Mook. Voor deze robuuste verbinding is in 2002 in overleg met het rijk, IPO, betrokken mede overheden en maatschappelijke organisaties in de regio een verkenning opgesteld waaruit bleek dat deze robuuste verbinding van nationaal belang is en haalbaar is. Dit op basis van de volgende te realiseren extra natuur:

- Meinweg-Mook, 1800 hectare (1e tranche)
- Susteren-Meinweg, 175 hectare (2e tranche)
- Schinveld-Susteren, 300 hectare (1e tranche)

Deze taakstellingen zijn reeds doorvertaald in het Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg en zullen doorvertaald worden in Vitaal platteland Zuid-Limburg.

De Robuuste verbinding Schinveld-Mook zal door de provincie in overleg met de regio nog gedetailleerd begrensd worden in een Stimuleringsplan Natuur, Bos en Landschap waarna het onderdeel van de EHS wordt. Deze gedetailleerde begrenzing is in 2006 voorzien en is een uitwerkingsbevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Tot die tijd maakt de Robuuste verbinding geen onderdeel uit van de EHS maar van de POG als zoekgebied Robuuste verbinding (perspectief 2).

Wij vinden dat met voorgaande ruim voldoende invulling gegeven is en wordt aan het gewenste onderzoek naar de robuuste verbinding zoals dat in de Nota Ruimte door het rijk gevraagd wordt. Verder uitstel door nieuw onderzoek naar de robuuste verbindingen vinden wij niet wenselijk en niet nodig.

2.8 MAATWERK IN EHS

Naast de differentiëring van het beschermingsregime van de PES (zie paragraaf 2.3) zien wij ook binnen de EHS de noodzaak om meer maatwerk mogelijk te maken. Dit om zowel economische als ecologische redenen. De mogelijkheden voor maatwerk in de EHS worden voor een belangrijk deel bepaald door het rijksbeleid uit de Nota Ruimte. Hierin worden twee instrumenten genoemd:

- Herbegrenzen
- EHS saldobenadering

Gezien de sterke verschuiving van taken en bevoegdheden naar de provincie, beperkt de rijkstaak rond de EHS zich tot het sturen op hoofdlijnen. Het begrenzen en herbegrenzen van de EHS en het toepassen van de EHS saldobenadering (na vaststelling van het nieuwe rijkskader) is een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten.

Om invulling te geven aan de rijkstaak met betrekking tot het sturen op hoofdlijnen zullen wij de stand van zaken omtrent herbegrenzen, de EHS saldobenadering en kwaliteitswinst voor de EHS periodiek met de ministeries van LNV en VROM uitwisselen. Wij zullen deze stand van zaken tevens jaarlijks met Provinciale Staten uitwisselen.

2.8.1 Herbegrenzen EHS

De EHS (en POG) zijn onderdeel van een ruimtelijk stabiele ecologische structuur die wij duurzaam verankeren in het provinciaal beleid. Wij willen het instrument herbegrenzen geenszins inzetten om de beschermingsformules te omzeilen. Wij zien het instrument herbegrenzen wel als een mogelijkheid om in uitzonderingsgevallen en mede op economische motieven (andere dan ecologische motieven) maatwerk te leveren (conform Nota Ruimte). Voorwaarde hierbij is dat een initiatief leidt tot een kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de EHS in de regio. De meeste kansen hiervoor zien wij in Beheersgebieden en nog niet gerealiseerde Nieuwe natuurgebieden omdat hier de actuele natuurwaarden over het algemeen lager zijn dan in bestaande bos- en natuurgebieden.

Om hier invulling aan te geven kan met deze POL-herziening EHS de EHS onder ecologische randvoorwaarden binnen de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten eenvoudiger gewijzigd worden. Ook na vaststelling van de POL-herziening EHS kan de EHS herbegrensd worden. Dit op basis van reeds voorziene wijzigingen van de Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap (veelal op ecologische motieven). Om de ecologische structuur als geheel te versterken zien wij bij wijzigingen van de EHS de POG als zoekgebied voor de EHS.

Naar aanleiding van de inspraak is gebleken dat de ontwerpplankaart een aantal kleinere fouten bevatte. In de Bedenkingennota is aangegeven in welke situaties deze fouten zich kunnen voordoen. Voor zover deze fouten niet hersteld zijn is het een afwijkingsbevoegdheid van Gedeputeerde Staten deze fouten op de plankkaart te herstellen. Deze fouten kunnen voorkomen in de volgende situaties (voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de pagina's 7, 12, 15, 23, 77 en 80 uit de bedenkingennota):

- Kaarttechnische fouten ontstaan door de toepassing van GIS (snijfouten in randen).
- Onbewuste afwijkingen (GIS bestandsfout) van de EHS begrenzing op de plankkaart met de categorieën uit de stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap.

- Gebieden die ten onrechte zijn begrepsd als EHS of afgevoerd zijn als bos- en natuurgebied (ten opzichte van de categorie bos- en natuurgebied uit de PES). Dit vanwege de waarde van de EHS ter plekke en het niet overeenkomen met het vigerend gebruik en/ of bestemming of door het ontstaan van extra beperkingen (door toevoeging aan de EHS) aan agrarische bedrijven door de Wav.

Gedeputeerde Staten hebben de afwijkingsbevoegdheid om de historische buitenplaatsen die gelegen zijn in of tegen de EHS/ POG en wegens hun bijzondere cultuurhistorische en natuurwaarde door het ministerie van OCW zijn aangemerkt als rijksmonument en die als 'complex historische buitenplaats' zijn ingeschreven in het register als bedoeld in artikel 6 van de Monumentenwet 1988 integraal onder de EHS of POG te brengen.

In het Reconstructieplan zijn enkele extensiveringsgebieden op basis van ecologische en landschappelijke gronden aangepast. In de POL-herziening zijn deze aanpassingen (veelal een verwijdering uit de POG) op de plankaart doorgevoerd. Gedeputeerde Staten hebben de afwijkingsbevoegdheid om de plankaart aan te passen naar aanleiding van nog door te voeren wijzigingen van het Reconstructieplan. Het betreft hier de problematiek van de doorsneden bouwkvavels.

Met deze POL-herziening wordt dit instrument reeds toegepast voor de uitbreiding van Adventureworld of Taurus in Velden. Dit initiatief is een belangrijke impuls voor het toeristisch recreatief product van de regio Maasduinen. Voor realisering vindt op basis van de plankaart van de POL-herziening een zeer kleine aanpassing van de EHS plaats. Hiertoe wordt ter plaatse van de voorziene uitbreiding een parkeerplaats en een kleine bosstrook met beperkte natuurwaarden uit de EHS begrepsd (bos en natuurgebied). Ter compensatie wordt in het aangrenzende open gebied tussen het Zwart water en het Maasdal een aantal percelen weiland als natuur ontwikkeld, waarmee de ecologische verbinding tussen deze gebieden versterkt wordt. Hiermee worden deze gronden die onderdeel van de POG zouden worden onderdeel van de EHS (bos en natuurgebied). Voor een verdere planologische afweging en ecologische onderbouwing wordt verwezen naar de bestemmingsplanprocedure.

2.8.2 EHS saldobenadering

De EHS saldobenadering lijkt gezien de vereiste voorwaarden uit de Nota Ruimte vooral zinvol bij grootschaliger problemen op verschillende locaties die gezamenlijk opgelost kunnen worden. Voor kleinschalige knelpunten in de EHS, die in de praktijk het meest voorkomen, lijkt het een te zwaar instrument. Hiervoor zien wij het instrument Herbegrenzen als het meest geschikte instrument om tot maatwerkoplossingen te komen.

Een goed voorbeeld voor de toepassing van de EHS saldobenadering is de problematiek van de verblijfs-creatieve bedrijven in de EHS. Momenteel doen wij in de Pilot Maasduinen ervaring op met de toepassing van dit instrument. In de Nota ruimte is aangegeven dat rijk en provincie binnen een half jaar een definitief beleidskader over de toepassing van dit instrument ontwikkelen, waarbij de provincie na vaststelling verantwoordelijk is voor toepassing hiervan. Tot die tijd zien wij het huidige beleidskader als kader voor dit instrument. Het eventueel nieuwe beleidskader zullen wij als beleidsregel opnemen in de Handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling Limburg.

2.9 REALISATIE NATUURDOELEN IN POG

Met de ontkoppeling tussen EHS en POG wordt helderder dan in het bestaande beleid van de PES aangegeven dat in de POG de provincie zelf een belangrijke ontwikkelingsgerichte groene ambitie heeft, naast het realiseren van de rijksdoelen in de EHS. In samenhang met de ambities voor de EHS wordt door de provincie versterkt ingezet op realisatie van de POG. De POG is circa 29.000 hectare groot. Voor de POG is geen EHS instrumentarium voor realisering beschikbaar (buiten de mogelijkheid om in ruimte jas beheersgebieden in de POG beheersovereenkomsten af te sluiten). Dit betekent overigens niet dat voor de gehele POG natuurontwikkeling of aanleg van bos of kleine landschapselementen wordt voorzien. Een deel van dit areaal bestaat bijvoorbeeld uit buffergebieden, steile hellingen of delen van ecologische verbindingzones die hun agrarische bestemming zullen behouden.

Voor het deel van de POG waar wel ontwikkeling van natuur, bos of kleine landschapselementen wordt voorgestaan is reeds een groot aantal instrumenten ter beschikking. Daarnaast willen we instrumenten meer prioriteit geven in de POG. De belangrijkste instrumenten zijn:

- Gekoppeld aan RO-instrumentarium: tegenprestaties voor ontwikkelingen buiten de contour, Rood-voor-Groen, Verhandelbare ontwikkelingsrechten methode (VORM), Ruimte-voor-Ruimte-regeling, BOM+ en Natuurcompensatieverplichtingen. Zie tevens de POL-herziening op onderdelen Contourenbeleid Limburg hoe invulling gegeven wordt aan kwaliteitsbevordering in de POG.
- Provinciale subsidies (bosaanleg-subsidies, budgetten voor soortenbescherming, subsidies voor aanleg ecologische verbindingzones, mensgerichte natuur en voor aanleg landschapselementen).
- Rijkssubsidies voor gebiedsgericht plattelandsbeleid (SGB-regeling), voor bosaanleg, Groen in en om de stad en voor soortenbescherming.
- Rijks- en provinciale subsidies voor integraal waterbeleid.

- Natuurgerichte ontgrondingen (Ontgrondingenwet).
- Instrumentarium Waterschappen.
- Gemeentelijke natuurprojecten.
- Ontwikkeling nieuwe landgoederen (o.a. via de Natuurschoonwet).

In overleg met gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders en andere belanghebbenden zal de provincie hier verder invulling aan geven en dit tevens opnemen in de gebiedsprogramma's en jaarplannen in het kader van het gebiedsgericht plattelandsbeleid. Via de provinciale website zal informatie over de natuurdoelen in de POG beschikbaar worden gesteld.

2.10 KWALITEITSBORGING POG

Voor de kwaliteitsborging in de POG wordt verwezen naar het beleid zoals dat onder andere recent is vastgesteld in het kader van de POL-herziening op onderdelen Contourenbeleid Limburg. Voor rode ontwikkelingen in het buitengebied geldt reeds een beleid dat gericht is op behoud en ontwikkeling van het basiskapitaal. Het zorgvuldig omgaan met de waarden van de POG is hier voor een belangrijk deel in vastgelegd. Te noemen zijn:

- Afwegingskader en toepassing van de kwaliteitscommissie in het kader van het contourenbeleid.
- BOM+ voor agrarische bedrijvigheid en in de toekomst voor recreatieve en toeristische bedrijvigheid.
- Compensatiewoningen via Ruimte voor Ruimte
- Landgoederen via Rood voor Groen.

Voor de borging van kwaliteit zien wij een belangrijke rol weggelegd voor de kwaliteitscommissie die in het kader van het contourenbeleid voor heel Limburg ingesteld wordt. De kwaliteitscommissie bestaat uit onafhankelijke deskundigen. In de kwaliteitscommissie zal deskundigheid ten aanzien van natuur en landschap vertegenwoordigd zijn. Het inschakelen van de commissie door de gemeente bij de voorbereiding van besluitvorming wordt sterk aanbevolen, maar is niet verplicht. De provincie kan echter bij haar toetsing van plannen alsnog de commissie om advies vragen.

Door toepassing van de kwaliteitscommissie en het eerder genoemde reeds bestaande beleidskader zien wij geen noodzaak om voor de POG een groot aantal extra toetsingcriteria te formuleren. Dit past ook niet binnen het streven naar deregulering.

De POG is onderdeel van de ecologische structuur in Limburg. Binnen de POG geldt een Ontwikkelingsgerichte basisbescherming. Behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden zijn richtinggevend

voor ontwikkelingen in de POG. Wij verwachten een zorgvuldige kwaliteitstoets van natuur- en landschapswaarden bij de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen in de POG waarbij uitgangspunt is dat deze ontwikkelingen leiden tot een kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de ecologische structuur.

De POG bestaat momenteel grotendeels uit landbouwgebieden. Toekomstige en bestaande natuurwaarden maken geen onderdeel uit van de EHS of perspectief 1. In een later stadium kunnen Gedeputeerde Staten overwegen of gerealiseerde natuurgebieden die logisch grenzen aan de EHS aan de EHS worden toegevoegd.

Gedeputeerde Staten zullen in combinatie met de op te stellen stand van zaken omtrent herbegrenzing en kwaliteitswinst voor de EHS, tevens jaarlijks aan Provinciale Staten verslag uitbrengen hoe binnen de POG invulling is gegeven aan het streven naar toename van natuurkwaliteit.

2.11 AANPASSING PROVINCIALE BELEIDSREGEL NATUURCOMPENSATIE

Het nieuwe rijksbeleid uit de Nota Ruimte en de POL-Herziening EHS wordt ook doorgevoerd in de provinciale beleidsregel natuurcompensatie. Hiertoe hebben Gedeputeerde Staten op 6 september 2005 de beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden vastgesteld. Met deze aanpassing streven Gedeputeerde Staten ernaar dat:

- De regeling eenvoudiger wordt.
- Natuurcompensatie zoveel mogelijk in de POG-gebieden gerealiseerd wordt. Dit om de ecologische structuur van EHS en POG zoveel mogelijk te versterken. Uitzondering hierop geldt met name als er sprake is van compensatie van leefgebied van een beschermde soort buiten de POG.
- Negatieve effecten zoveel mogelijk via mitigatie wordt weggenomen en pas wanneer dat niet toereikend is door compensatie.
- Natuurcompensatie alleen van toepassing is als wezenlijke kenmerken en waarden worden aangetast of vernietigd.
- Compensatie voor het aantasten van leefgebieden van soorten in principe niet meer via de lijn van de ruimtelijke ordening geregeld wordt, maar via de lijn van de Flora en Faunawet (ontheffing).
- Kleine compensaties eenvoudiger uitgevoerd kunnen worden door bundeling.

Voor de exacte invulling hiervan verwijzen wij naar de beleidsregel zelf.

2.12 BELEID IV ZONERING RECONSTRUCTIEPLAN

In het Reconstructieplan is de PES zoals vastgelegd in het POL geheel extensiveringsgebied geworden. Dit in het kader van de Zonering Intensieve Veehouderij. Achtergrond hiervan dat het Reconstructieplan in beginsel niet bedoeld is om nieuw beleid te maken. Het POL beleid is dus zoveel mogelijk als basis genomen. De PES is aangewezen op grond van de aanwezigheid van een duidelijke concentratie van natuurwaarden en/of grote kansrijkdom voor het (verder) ontwikkelen van natuurwaarden of het vormen van een verbindingsfunctie tussen natuur- en bosgebieden. Uit het POL vloeit reeds voort dat deze gebieden niet bedoeld zijn voor nieuwvestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij. Met de scheiding van de PES in EHS en POG verandert het doel uit het POL in deze gebieden voor ons niet. Het voorzetten van het beleid om te komen tot een afwaartse beweging van intensieve veehouderij in EHS en POG past daarbij. Gelet op het belang van de EHS en POG als onderdeel van de totale ecologische structuur in Limburg blijft de IV zonering zoals opgenomen in het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg daarom gehandhaafd.

2.13 DOORWERKING IN WATER- EN MILIEUBELEID

Wij streven ernaar dat het onderscheid in EHS en POG en het verdwijnen van de naam PES tevens logisch doorwerkt in andere beleidsvelden (water- en milieubeleid). Hiertoe komen wij tot de volgende aanpassingen.

Besluit EHS ten behoeve van de Wet ammoniak en Veehouderij

Op 14 september 2004 hebben Gedeputeerde Staten overeenkomstig artikel 2, tweede lid van de Wav, het Besluit ecologische hoofdstructuur ten behoeve van de Wet ammoniak en veehouderij voor Noord- en Midden-Limburg vastgesteld (Provinciaal Blad 2004/99). Om te voorkomen dat naast een 'Wav-EHS' voor toetsing bij milieuvergunningen, een (anders begrensde) planologische EHS ontstaat, zullen Gedeputeerde Staten het Besluit ecologische hoofdstructuur ten behoeve van de Wet ammoniak en veehouderij voor Noord- en Midden-Limburg zodanig aanpassen dat deze één op één loopt met de EHS als aangewezen in de 'POL-herziening op onderdelen EHS'.

Provinciale Milieuverordening Limburg

In hoofdstuk 4 van de Provinciale Milieuverordening Limburg (PMV) is een regeling opgenomen voor de vrijstelling van de rioleringsverplichting in het buitengebied (algemeen), aangevuld in hoofdstuk 5 met een regeling voor vrijstelling van de rioleringsverplichting in bijzondere (kwetsbare) gebieden.

Als kwetsbare gebieden zijn aangemerkt de waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden, het bodembe-

schermingsgebied Mergelland en de zogenoemde overige kwetsbare gebieden.

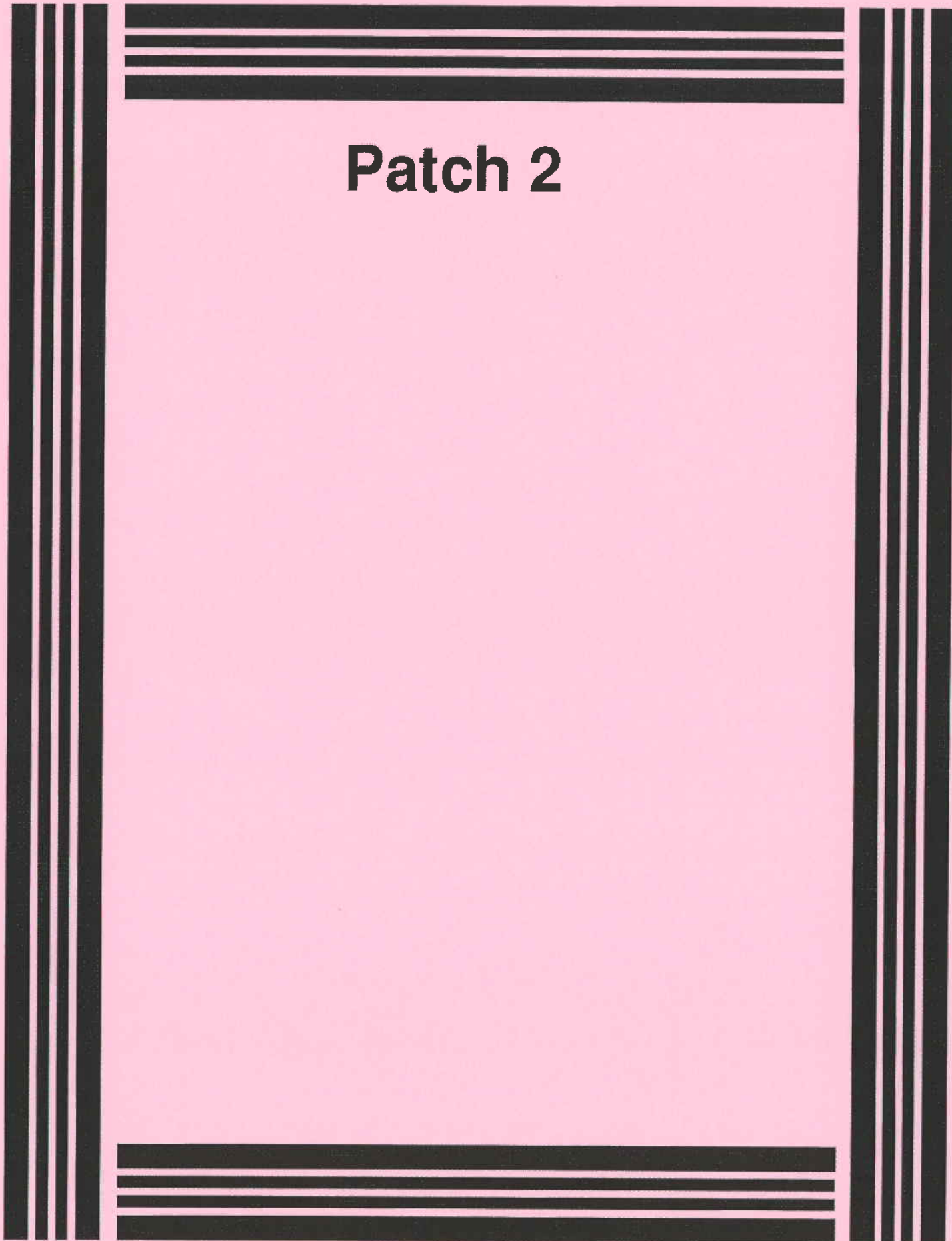
De overige kwetsbare gebieden zijn ontleend aan de kaartbeelden van de PES (voorzover ze al niet door de waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden en het bodembeschermingsgebied Mergelland afgedekt waren). Ze zullen aangepast worden aan de nieuwe EHS en POG. Hiervoor is een wijziging van de PMV noodzakelijk. Omdat het kaartbeeld hiervoor definitief moet zijn, terwijl de vaststelling van de 9e tranche van de PMV reeds voor november 2005 gepland is (inclusief voorafgaande inspraak, etc.), zal aanpassing van de overige kwetsbare gebieden op de bij de PMV behorende kaarten geschieden in het kader van de 10e tranche (zomer 2006).

Verordening waterhuishouding

In het waterbeleid wordt op basis van de verordening waterhuishouding gebruik gemaakt van de kaart ecologische beschermingsgebieden voor toetsing of grondwateronttrekkingen vergunningsplichtig zijn. De kaart van de ecologische beschermingsgebieden bestaat uit de PES zonder de ecologische verbindingzones. Mede op basis van deze POL-herziening zullen wij de ecologische beschermingsgebieden via een separaat traject heroverwegen.

2.14 WATERTOETS

Op grond van artikel 7, lid 2, onder c van het Bro zijn wij verplicht in de toelichting bij een streekplan (i.c. een POL-herziening) een beschrijving op te nemen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding. Uit deze POL-herziening volgen geen directe gevolgen voor de waterhuishouding. Voorliggende POL-herziening heeft geen directe consequenties voor het waterhuishoudkundig beheer van de betreffende perspectieven (geen concrete uitvoering). Geoordeeld is daarom dat een verdergaande Watertoets hier niet aan de orde is.

Patch 2

Nieuw beleid POL perspectieven,

EHS en POG

3

3.1 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET POL

De beleidsaanpassingen uit hoofdstuk 2 wijzigen delen van het POL (2001). Deze wijzigingen hebben betrekking op de volgende delen van het POL:

- Paragraaf 3.3: De perspectieven: hoofdlijnen van beleid.
- Paragraaf 4.3: Bescherming en ontwikkeling van natuur: de groene waarden.
- Paragraaf 5.6: Landbouw
- Paragraaf 9.2.1: Uitvoerings(ondersteunende) instrumenten en natuurcompensatie
- Overige verwijzingen naar PES, perspectief 1 en perspectief 2

In het POL worden de teksten van de perspectieven (paragraaf 3.3) en de PES en groene waarden (paragraaf 4.3) apart beschreven. Omdat de EHS identiek is aan perspectief 1 en perspectief 1 en 2 samen de ecologische structuur in Limburg vormen is er in deze POL-herziening voor gekozen deze twee teksten te integreren. De tekst beperkt zich tot die delen waar wijzigingen plaatsvinden. Bij de actualisatie van het huidige POL zal een uitgebreidere en integrale tekst worden opgenomen.

3.2 PERSPECTIEF 1: ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

3.2.1 Definitie en begrenzing

Perspectief 1 wordt gevormd door de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en vormt de precieze begrenzing van de in de Nota Ruimte (PKB kaart 5) globaal begrensde EHS. De plankaart van deze POL-herziening EHS geeft daarmee invulling aan de in de Nota Ruimte aangegeven noodzaak tot een nadere begrenzing van de EHS in het streekplan. Het vormt hiermee de in de Nota Ruimte genoemde 'netto EHS'.

Zoals aangegeven in de Nota Ruimte is de provincie verantwoordelijk voor de precieze begrenzing van de EHS. De EHS in Limburg bestaat uit de bestaande bos- en natuurgebieden (waaronder de Habitat-, Vogelrichtlijn gebieden en Natuurbeschermingswet gebieden), nieuwe natuurgebieden (reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden), de één op één begrensde beheersgebieden, ecologisch water (Maasplassen), beken met een specifiek ecologische functie (SEF, voor zover gelegen in of grenzend aan de overige categorieën van de EHS) en overige functies binnen de EHS. Ruime jas beheersgebieden inclusief de Hamsterkernleefgebieden (voor zover niet begrensd als Nieuwe natuurgebied of bestaand bos- en natuurgebied) maken geen onderdeel uit van het Limburgse deel van de EHS. Voor een nadere toelichting over de exacte invulling van deze begrippen wordt verwezen naar paragraaf 2.4.

Hoewel de EHS veel preciezer is begrensd als de PES uit het POL is de EHS niet volledig afgewogen op bestemmingsplanniveau. Binnen de EHS kunnen hier en daar op kleinere schaal woonbebouwing, al dan niet solitaire bedrijfsgebouwen, toeristisch-recreatieve voorzieningen en infrastructuur voorkomen. Voor andere binnen de EHS aanwezige functies gelden de bestaande rechten volgens het vigerende bestemmingsplan en moet rekening gehouden worden met de natuurwaarden.

3.2.2 Afwegingskader EHS

Het beleid voor de EHS is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De bescherming van de wezenlijke kenmerken en waarden vindt plaats door toepassing van een specifiek afwegingskader, het nee, tenzij regime. Binnen de EHS zijn nieuwe plannen, projecten of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Alleen bij groot openbaar belang en het ontbreken van reële alternatieven zal per geval beoordeeld worden of het belang van de activiteit opweegt tegen het belang van de te beschermen waarden. Als we dergelijke activiteiten toch toestaan moet compensatie plaatsvinden conform de Provinciale beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden (zie tevens onder 2.11). Uitgangspunt hierbij is dat de schade zoveel mogelijk dient te worden beperkt door mitigerende maatregelen. Resterende schade dient te worden gecompenseerd.

Naar de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, het groot openbaar belang en alternatieven dient vooraf door de initiatiefnemer onderzoek te worden verricht. Onder de wezenlijke kenmerken en waarden verstaan wij de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om: de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde. De Stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap en de daarin beschreven natuurdoeltypen en natuurkwaliteiten zien wij als een belangrijke gegevensbron voor het maken van deze afweging.

De categorie ecologisch water (Maasplassen) maakt onderdeel uit van de EHS. Voor het specifieke beleid verwijzen wij naar POL Zandmaas. De hierin geboden gebruiksmogelijkheden zijn opgesteld op basis van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze plassen.

3.2.3 Afwegingskader Vogel-, Habitatrichtlijngebieden en NB-wet-gebieden

Limburg maakt nationaal gezien een belangrijk onderdeel uit van de Europese ecologische structuur Natura 2000 en heeft daarom een grote verantwoordelijkheid voor het behoud van deze structuur. De rijksoverheid legt deze structuur vast door het aanwijzen van speciale beschermingszones onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (VHR). Zoals aangegeven zijn de Vogel-, Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden onderdeel van de EHS en geldt voor afweging het nee, tenzij regime.

Daarnaast gelden voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden het Europese afwegingskader zoals dit voortkomt uit deze richtlijnen (artikel 6). Artikel 6 houdt in dat initiatiefnemers voor ieder plan of project een passende beoordeling moeten maken van de gevolgen voor het gebied, voorzover er sprake is van een kans op significante effecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstelling van het gebied. Het bevoegd gezag beoordeelt vervolgens of voldaan is aan de vereisten die de richtlijn stelt. Het plan of project kan pas doorgang hebben als zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet worden aangetast. Het plan of project mag echter wel doorgaan indien geen alternatieve oplossingen aanwezig zijn, en het gaat om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Daarbij dienen echter alle nodige compenserende maatregelen die nodig zijn om de algehele samenhang van Natura 2000 te bewaren tijdig en vooraf genomen te worden. Voor gebieden met een prioritair type habitat en/of een prioritaire soort kunnen alleen argumenten worden aangevoerd, die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang. Door middel van een wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 zal dit afwegingskader binnenkort nationaal worden geïmplementeerd. Dit afwegingskader kent grote overeenkomsten met het nee, tenzij regime voor de EHS. Dit afwegingskader verschilt in ieder geval op vier punten van dat voor de EHS-gebieden:

- In het VHR-afwegingskader is de beoordeling van eventueel schadelijke effecten van bestaand gebruik strenger dan het geval is in het EHS-afwegingskader. Het plan of project kan pas doorgang hebben als zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet worden aangetast (invulling 'nee').
- Het VHR-afwegingskader spreekt over 'dwingende redenen van groot openbaar belang', het afwegingskader voor de EHS over 'redenen van groot openbaar belang' (invulling 'tenzij').
- Voor gebieden met een prioritair type habitat en/of een prioritaire soort kunnen alleen argumenten worden aangevoerd, die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

- Voor Vogel-en Habitatrichtlijngebieden is financiële compensatie niet mogelijk. Compenserende maatregelen die nodig zijn om de algehele samenhang van Natura 2000 te bewaren dienen tijdig en voorafgaand aan de ingreep genomen worden (zie hiervoor de provinciale beleidsregel natuurovercompensatie).

Op de plankaart zijn de Vogel-, Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden weergegeven.

3.2.4 Herbegrenzen EHS

Om de ruimtelijke samenhang van de EHS te verbeteren en de EHS in haar omgeving duurzaam in te passen, kunnen Gedeputeerde Staten met behoud van de oorspronkelijke ambitie de huidige begrenzing van de EHS aanpassen. Herbegrenzing kan tevens plaatsvinden om andere dan ecologische redenen, indien het initiatief leidt tot een kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de EHS in de betreffende regio. Herbegrenzing van de EHS om andere dan ecologische redenen zien wij als een instrument voor uitzonderingsgevallen. Door de initiatiefnemer dient vooraf aangegeven te worden hoe het initiatief kan leiden tot een kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de EHS in de regio en welke waarden aangetast worden. De meeste kansen voor herbegrenzen zien wij in Beheersgebieden en nog niet gerealiseerde Nieuwe natuurgebieden omdat hier de actuele natuurwaarden over het algemeen lager zijn dan in bestaande bos- en natuurgebieden en het uitvoeringsinstrumentarium na herbegrenzing elders ingezet kan worden. Voor herbegrenzing van Beheersgebied en Nieuwe natuurgebied dient tevens een (partiële) wijziging van het stimuleringsplan Natuur, Bos en Landschap plaats te vinden. Voor herbegrenzen van de EHS om andere dan ecologische redenen dient in elk geval aan de volgende voorwaarden te zijn voldaan:

- Er vindt een zorgvuldige onderbouwing van de ruimtelijke ingreep op die locatie plaats, waarbij een afweging van alternatieven plaatsvindt.
- Er vindt ter plekke van het initiatief geen onevenredige aantasting van de EHS plaats.
- Ter plekke worden zodanige maatregelen genomen dat er sprake is van een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing.
- De ontwikkeling leidt in kwaliteit en kwantiteit tot een versterking van de EHS in de betreffende regio.
- De kwaliteitswinst wordt in principe niet gefinancierd uit reguliere EHS subsidies.
- De beoogde versterking van de groene functies wordt bij voorkeur tegelijkertijd gerealiseerd met de aanleg van de nieuwe rode functie.
- Het gaat niet om grootschalige ontwikkelingen maar blijft beperkt tot het oplossen van knelpunten en het bieden van meer ruimte voor maatschappelijk belangrijke ontwikkelingen.

Bij elk initiatief dient zorgvuldig gemotiveerd te worden op welke wijze aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan. Omdat de EHS en POG gezamenlijk de ecologische structuur in Limburg vormen geldt de POG als zoekgebied voor beheersgebieden en nieuwe natuur indien herbegrenzing van de EHS plaatsvindt.

Voor die onderdelen van de EHS die tevens zijn aangemeld als te beschermen gebied in het kader van de Vogel-en Habitatrichtlijnen zal het rijk in overleg met de Europese Commissie bepalen onder welke voorwaarden deze maatwerkmogelijkheid ook geboden kan worden voor Vogel-en Habitatrichtlijngebieden.

3.2.5 EHS-saldobenadering

In het afwegingskader voor de EHS worden plannen, projecten of handelingen afzonderlijk beoordeeld. Om een meer ontwikkelingsgerichte aanpak te bevorderen kan hiervan worden afgeweken. Dit kan wanneer een combinatie van projecten of handelingen wordt ingediend die tevens tot doel heeft de kwaliteit en/of kwantiteit van de EHS op gebiedsniveau per saldo te verbeteren, bijvoorbeeld als tegelijkertijd een fysieke barrière binnen het beschermde natuurgebied wordt gesaneerd.

Door middel van deze saldobenadering kan bijvoorbeeld een meer aangesloten EHS worden verkregen of kunnen EHS-gebieden beter met elkaar verbonden worden. Functies of activiteiten kunnen dan elders binnen de EHS of daarbuiten betere ontwikkelingsmogelijkheden krijgen.

Deze benadering is alleen toepasbaar als:

- de combinatie van plannen, projecten of handelingen binnen één ruimtelijke visie wordt gepresenteerd;
- er een onderlinge samenhang bestaat tussen de betreffende plannen, projecten of handelingen; een schriftelijke waarborg voor de realisatie van de plannen/projecten of handelingen kan worden overgelegd waarop alle betrokkenen zijn aan te spreken;
- binnen de EHS een kwaliteitsslag gemaakt kan worden waarbij het oppervlak natuur minimaal gelijk blijft dan wel toeneemt. Zo'n kwaliteitsslag kan bijvoorbeeld ontstaan doordat binnen de EHS met locaties geschoven wordt; en/of:
- binnen de ruimtelijke visie vergroting van het areaal EHS optreedt, ter compensatie van het gebied dat door de projecten of handelingen verloren is gegaan; onder de voorwaarde dat daarmee tevens een beter functionerende EHS ontstaat.

Aanvullend aan het rijksbeleid stellen wij de volgende voorwaarden:

- Ter plekke van te ontwikkelen rode functies worden zodanige maatregelen genomen dat er sprake is van een goede landschappelijke en natuurlijke inpassing.

- De kwaliteitswinst wordt in principe niet gefinancierd uit reguliere EHS subsidies.
- De beoogde versterking van de groene functies wordt bij voorkeur tegelijkertijd gerealiseerd met de aanleg van de nieuwe rode functie.

Bij elk initiatief dient zorgvuldig gemotiveerd te worden op welke wijze aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan.

Rijk en provincies ontwikkelen binnen een half jaar een beleidskader over toepassing van de saldobenadering. Na vaststelling van dit beleidskader is de provincie verantwoordelijk voor de toepassing van de saldobenadering. Tot deze vaststelling geldt het huidige beleidskader uit de Nota Ruimte voor het toepassen van de EHS saldobenadering.

Het toepassen van de EHS saldobenadering is een afwijkingsbevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Voor die onderdelen van de EHS die tevens zijn aangemeld als te beschermen gebied in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijnen zal het rijk in overleg met de Europese Commissie bepalen onder welke voorwaarden deze maatwerkmogelijkheid ook geboden kan worden voor Vogel- en Habitatrichtlijngebieden.

3.3 PERSPECTIEF 2: PROVINCIALE ONTWIKKELINGSZONE GROEN (POG)

3.3.1 Definitie en begrenzing

Perspectief 2 wordt gevormd door de Provinciale ontwikkelingszone groen (POG). Samen met de EHS vormt de POG de ecologische structuur in Limburg. Het beleid in de POG is gericht op het versterken en ontwikkelen van natuurwaarden (zie voor realisatie tevens paragraaf 2.9). De POG omvat vooral landbouwgronden als buffer rond de EHS, steile hellingen, delen van ecologische verbindingzones, de hamsterkernleefgebieden hamster, waterwingebieden (buiten de grens stedelijke dynamiek) die vanwege de bescherming van de drinkwaterwinning het karakter van een natuurgebied aannemen en gronden die een natuurkarakter krijgen, zoals bepaalde lopende ontgrondingen. Binnen de POG blijft de landbouw ook in de toekomst een belangrijke rol spelen.

De POG is niet volledig afgewogen op bestemmingsplanniveau. Binnen de POG kunnen hier en daar op kleinere schaal woonbebouwing, al dan niet solitaire bedrijfsgebouwen, toeristisch-recreatieve voorzieningen en infrastructuur voorkomen. Voor andere aanwezige functies binnen de POG gelden de bestaande rechten volgens het vigerende bestemmingsplan en moet rekening gehouden worden met de natuurwaarden.

Omdat de EHS en POG gezamenlijk de ecologische structuur in Limburg vormen geldt de POG als zoekgebied voor beheersgebieden en nieuwe natuur indien herbegrenzing van de EHS plaatsvindt.

Gedeputeerde Staten kunnen de POG binnen de geldende ecologische uitgangspunten (kleinschalig) herbegrenzen. In een later stadium kunnen Gedeputeerde Staten overwegen of gerealiseerde natuurgebieden in de POG die logisch grenzen aan de EHS hieraan worden toegevoegd.

3.3.2 Afwegingskader POG

De POG is onderdeel van de ecologische structuur in Limburg. Binnen de POG geldt een Ontwikkelingsgerichte basisbescherming. Behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden zijn richtinggevend voor ontwikkelingen in de POG. Wij verwachten een zorgvuldige kwaliteitstoets van natuur- en landschapswaarden bij de afweging van ontwikkelingen in de POG waarbij uitgangspunt is dat deze ontwikkelingen leiden tot een kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de ecologische structuur. Dit rekening houdend met het huidige beleid in het POL en POL -aanvullingen.

Voor de borging van kwaliteit ten aanzien van rode ontwikkelingen zien wij een belangrijke rol weggelegd voor de kwaliteitscommissie die in het kader van het contourenbeleid voor heel Limburg ingesteld wordt.

Voor kwaliteitsborging in de POG wordt verder verwezen naar paragraaf 2.10.

Indien van bestaande en gerealiseerde bos-, natuur- en landschapswaarden in de POG de wezenlijke kenmerken en waarden aangetast worden is de provinciale beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van toepassing.

3.3.3 Robuuste verbinding Schinveld-Mook

De huidige, netto EHS is te versnipperd en onvoldoende samenhangend om als robuust systeem te kunnen functioneren en om effecten op de biodiversiteit van de verwachte klimaatsverandering op te vangen. Om de ruimtelijke samenhang van de EHS op nationaal en internationaal niveau te verbeteren zijn in de Nota Ruimte 13 robuuste verbindingen opgevoerd, waaronder de in Limburg gelegen robuuste verbinding Schinveld-Mook (zie tevens paragraaf 2.7).

De Robuuste verbinding Schinveld-Mook zal door de provincie in overleg met de regio nog gedetailleerd begrensd worden in een Stimuleringsplan Natuur, Bos en Landschap waarna het onderdeel van de EHS wordt. Deze gedetailleerde begrenzing is in 2006 voorzien en is een uitwerkingsbevoegdheid van Gedeputeerde Staten. Tot die tijd maakt de Robuuste verbinding geen onderdeel uit van de EHS maar van de POG als zoekgebied Robuuste verbinding (perspectief 2).

Voor het zoekgebied van de robuuste verbinding is het beleid gericht op voorkoming van onomkeerbare ingrepen in relatie tot de toekomstige functie als robuuste verbinding. Concreet betekent dit dat bij ingrepen voldoende ruimte en gebiedskwaliteit behouden dient te blijven voor de toekomstige ecologische functie. Voor bestaande agrarische bedrijven in het zoekgebied robuuste verbinding zullen aanvullende restricties pas gelden na de gedetailleerde begrenzing. Zodra de netto-begrenzing is uitgewerkt door Gedeputeerde Staten, geldt het 'nee-tenzij' regime van de EHS.

3.3.4 Hamsterkernleefgebieden

In het kader van het Beschermingsplan hamster zijn in Limburg 11 hamsterkernleefgebieden begrensd. De kerngebieden moeten de ruggengraat gaan vormen van de hamsterleefgebieden in Limburg. De hamsterkernleefgebieden zijn onderdeel van de POG. Uitzondering hierop zijn de Nieuwe natuurgebieden en bos- en natuurgebieden binnen deze gebieden, die onderdeel zijn van de EHS. Binnen de hamsterkernleefgebieden streven wij een duurzaam (landbouwkundig) gebruik en beheer na dat primair gericht is op versterking van de hamsterpopulatie. Ontwikkelingen die deze waarden schaden zoals functiewijziging van agrarisch gebied naar bijvoorbeeld industrie, woningbouw of recreatie zijn in principe niet toegestaan. Natuurwaarden die na een zorgvuldige afweging toch geschaad worden dienen gecompenseerd te worden.

De hamster heeft er belang bij dat er binnen de leefgebieden een gezonde agrarische bedrijfsvoering mogelijk is. Agrarische bedrijven worden daarom geen aanvullende beperkingen opgelegd. Voor landbouwkundige ontwikkelingen blijft het huidige beleid zoals dat gekoppeld is aan voor de verschillende perspectieven gelden. Zie hiervoor paragraaf 3.8.

Om de natuurwaarden binnen de kernleefgebieden te versterken is circa 150 hectare begrensd als Nieuwe natuur. Deze gebieden worden wel onderdeel van de EHS zodra de begrenzing is vastgesteld via begrenzing in het stimuleringsplan. Daarnaast is er voor circa 350 hectare de mogelijkheid voor agrariërs om beheersoverkomsten af te sluiten.

3.4 ECOLOGISCHE VERBINDINGSZONES

De ecologische verbindingzones (EVZ) maken zowel onderdeel uit van de EHS als de POG (zie paragraaf 3.2 of 3.3. voor de generieke beleidslijnen in deze categorieën). Het ministerie van LNV heeft besloten om de EVZ niet meer met rijksmiddelen te financieren en heeft de provincies verzocht de SAN en SN hectares gelegen in de EVZ te herbegrenzen. Voor de Limburgse situatie gaat het om 66 hectare SN en 133 hectare SAN. Herbegrenzing zal gaan plaatsvinden in het kader van de (5e) herziening van de Stimuleringsplannen.

Er is voor gekozen om de EVZ op de plankaart met een arcering weer te geven omdat voor EVZ concrete Operationele doelen in het reconstructieplan geformuleerd worden en EVZ ook als zodanig in de Stimuleringsplannen opgenomen zijn.

Het beleid is gericht op realisatie van de verbindingzones die de verbreiding, migratie en uitwisseling van soorten tussen en binnen de EHS en POG mogelijk moeten maken. Binnen de EVZ (als onderdeel van de POG) blijft de landbouw ook in de toekomst een belangrijke rol spelen. Bij aanleg van infrastructurele voorzieningen moet worden voorkomen dat nieuwe belemmeringen ontstaan voor migratie van diersoorten binnen deze zones. Wij willen juist de mogelijkheden benutten die inrichtingsprojecten (recreatie, ontgroningen, landinrichting, infrastructuur, e.d.) bieden om tot herstel of ontwikkeling van migratiemogelijkheden te komen.

3.5 BEKEN MET EEN SPECIFIEK ECOLOGISCHE FUNCTIE (SEF)

Deze beken zijn onderdeel van de EHS voor zover zij gelegen zijn in of grenzen aan de overige categorieën van de EHS. De overige delen zijn onderdeel van de POG. Bij deze beken gaan we met voorrang zorgen voor behoud en herstel van de natuurlijke waterkwaliteit en systeemeigen processen als meandering en vis-migratie. Tevens zal bij de herinrichting van deze beken ten behoeve van een meer ecologisch functioneren de verbindende functie voor natuurgebieden versterkt worden. Voor de SEF beken is het van belang dat voldoende ruimte voor eventuele herinrichtingen gewaarborgd blijft.

De grotere SEF beken zijn op hoofdlijnen op de plankaart weergegeven. Een nadere verfijning is te vinden in de waterbeheersplannen van de waterschappen.

3.6 STRENG BESCHERMDE SOORTEN

Het nee, tenzij regime is tevens van toepassing voor het leefgebied van plant- of diersoorten die opgenomen zijn in bijlage IV van de Habitatrichtlijn of de in het kader van de Flora en faunawet strengst beschermde soorten. Het afwegingskader van de Flora- en faunawet is hier leidend.

3.7 BOS- EN NATUURGEBIEDEN BUITEN DE EHS EN POG EN OVERIG BESCHERMDE SOORTEN

Voor bos- en natuurgebieden buiten de EHS en POG en voor soorten die niet behoren tot het nee, tenzij regime geldt een basisbescherming (zie tevens paragraaf 2.3.2). Deze is van toepassing voor de volgende gebieden:

- Kleine bos- en natuurgebieden buiten de EHS en POG die als zodanig in een vigerend bestemmingsplan zijn opgenomen.

- Landschaps- en natuurelementen buiten de EHS en POG (o.a. houtwallen, poelen, solitaire bomen, waardevolle (rij)beplantingen die:
 - a. uit hoofde van een vigerend bestemmingsplan reeds bescherming genieten of
 - b. onder de werkingssfeer van de Boswet vallen.
- Het leefgebied van overige te beschermen plant- of diersoorten, voor zover niet behorende tot het nee, tenzij regime. Het afwegingskader van de Flora en faunawet is hier leidend.

In deze categorie is sprake van actuele natuurwaarden. Hier is een zorgvuldige belangenafweging noodzakelijk, waarbij uitgangspunt is dat afbreuk van natuurwaarden in beginsel dient te worden voorkomen (basisbescherming). Indien in de eerste twee categorieën de wezenlijke kenmerken en waarden aangetast worden is de provinciale beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van toepassing. Voor beschermde soorten is de Flora en faunawet leidend.

3.8 RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN VAN DE LANDBOUW

De ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw zijn gekoppeld aan de perspectieven van het POL. In de Handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling Limburg (2004) is een tabel opgenomen van deze ontwikkelingsmogelijkheden. Dit op basis van het POL, het reconstructieplan en de POL-uitwerking BOM+. Omdat in deze POL-herziening EHS de naamgeving en indeling van de perspectieven 1, 2 en 3 wijzigingen is deze tabel voor deze perspectieven onderstaand aangepast op deze wijziging. Inhoudelijk wordt echter het huidige beleid gevolgd, omdat in het huidige beleid voor de landbouw reeds onderscheid wordt gemaakt in de EHS en de overige delen van de perspectieven (zie tabel 2). Voor bestaande agrarische bedrijven in het zoekgebied robuuste verbinding zullen aanvullende restricties pas gelden na de definitieve begrenzing van de robuuste verbinding.

Perspectief	Grondgebonden landbouw		Niet grondgebonden landbouw**							
	In Noord, midden en zuid-Limburg		Glastuinbouw Noord en midden Limburg		Intensieve veehouderij in Zuid-Limburg		Intensieve veehouderij in Noord- en Midden-Limburg		Overige niet grondgebonden landbouw	
	uitbreiden	nieuw	uitbreiden	nieuw	uitbreiden	nieuw	uitbreiden	nieuw	uitbreiden	nieuw
Bouwkavel:										
P1*: Ecologische Hoofdstructuur	Nee	nee	nee	nee	nee	nee	Op basis van zonering van extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden als aangewezen in het Reconstructieplan Noord- en Midden-Limburg	nee	nee	nee
P2: provinciale ontwikkelingszone groen	BOM+	BOM+	nee	nee	nee	nee		nee	nee	nee
P3: ruimte voor veerkrachtige watersystemen	BOM+	BOM+	BOM+, referentie-maal 3 ha	nee	BOM+	nee		nee	BOM+	nee

Tabel 2: Ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden landbouw in de verschillende perspectieven.

- * In Nieuwe natuurgebieden is er geen uitbreiding en nieuwvestiging van grondgebonden landbouw mogelijk. Binnen Beheersgebieden is uitbreiding van de grondgebonden landbouw mogelijk indien het een melkveebedrijf betreft dat bijdraagt aan de natuurbeheerstaak in deze gebieden.
- ** Nieuwvestiging van glastuinbouw, champignonteelt en intensieve veehouderij is in Zuid-Limburg op grond van het POL, 2001 uitgesloten.

3.9 ONTGRONDINGEN IN EHS EN POG

Ontgrondingen zijn in delen van de EHS een belangrijk instrument om, als onderdeel van een vaak meervoudige doelstelling, natuur te realiseren. Voor ontgrondingen in de EHS geldt dat bestaande rechten uit vigerende vergunningen en bestaand beleid uit het POL worden gerespecteerd. Daarom is op de plankaart een arcering ontgrondingen weergegeven. De arcering is een weergave van eerder vastgesteld beleid in POL-kader en van reeds genomen besluiten omtrent ontgrondingsvergunningen. De arcering is geen impliciete anticipatie op en goedkeuring van eventuele aanvragen om een ontgrondingsvergunning in de betreffende gebieden. Naast het aspect natuur dienen immers bij een aanvraag om een ontgrondingsvergunning nog talloze andere belangen en aspecten te worden afgewogen.

Indien een ontgroning als EHS is begrensd en er geen bestaande rechten zijn geldt daarvoor het nee-tenzij regime. Binnen de EHS is een onderscheid in gebieden met actuele natuurwaarden en potentiële natuurwaarden. Als er actuele natuurwaarden aanwezig zijn, dient daarvoor de nee-tenzij bescherming te worden toegepast. Indien alleen sprake is van potentiële natuurwaarden (die ontstaan ná de ontgroning) zal de nee-tenzij bescherming geen beperkingen voor de ontgroning inhouden indien de uitvoering overeenkomt met de te realiseren natuurdoelen. Het voorkomen van potentiële waarden baseren wij op basis van de natuurdoelen voor het gebied zoals vastgelegd in de stimuleringsplannen Natuur, Bos en Landschap en bestaand beleid uit het POL (zoals bijvoorbeeld POL Grensmaas).

Deze arcering loopt ook over de POG. Voor de POG geldt de ontwikkelingsgerichte basisbescherming (zie tevens paragraaf 2.6).

3.10 NATUURCOMPENSATIE

Het compensatiebeginsel vindt zijn basis in de Nota Ruimte en is uitgewerkt in de Provinciale beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden. Gelijktijdig met deze POL-herziening is deze beleidsregel aangepast (zie tevens paragraaf 2.11).

Hoofduitgangspunt is dat er na compensatie geen nettoverlies (kwaliteit en kwantiteit) aan natuur-, bos- of landschapswaarden mag optreden. De initiatiefnemer van het plan, project of de handeling die schade veroorzaakt is verantwoordelijk voor realisatie van mitigerende maatregelen om de nadelige effecten weg te nemen en waar dit niet volstaat, de resterende effecten te compenseren.

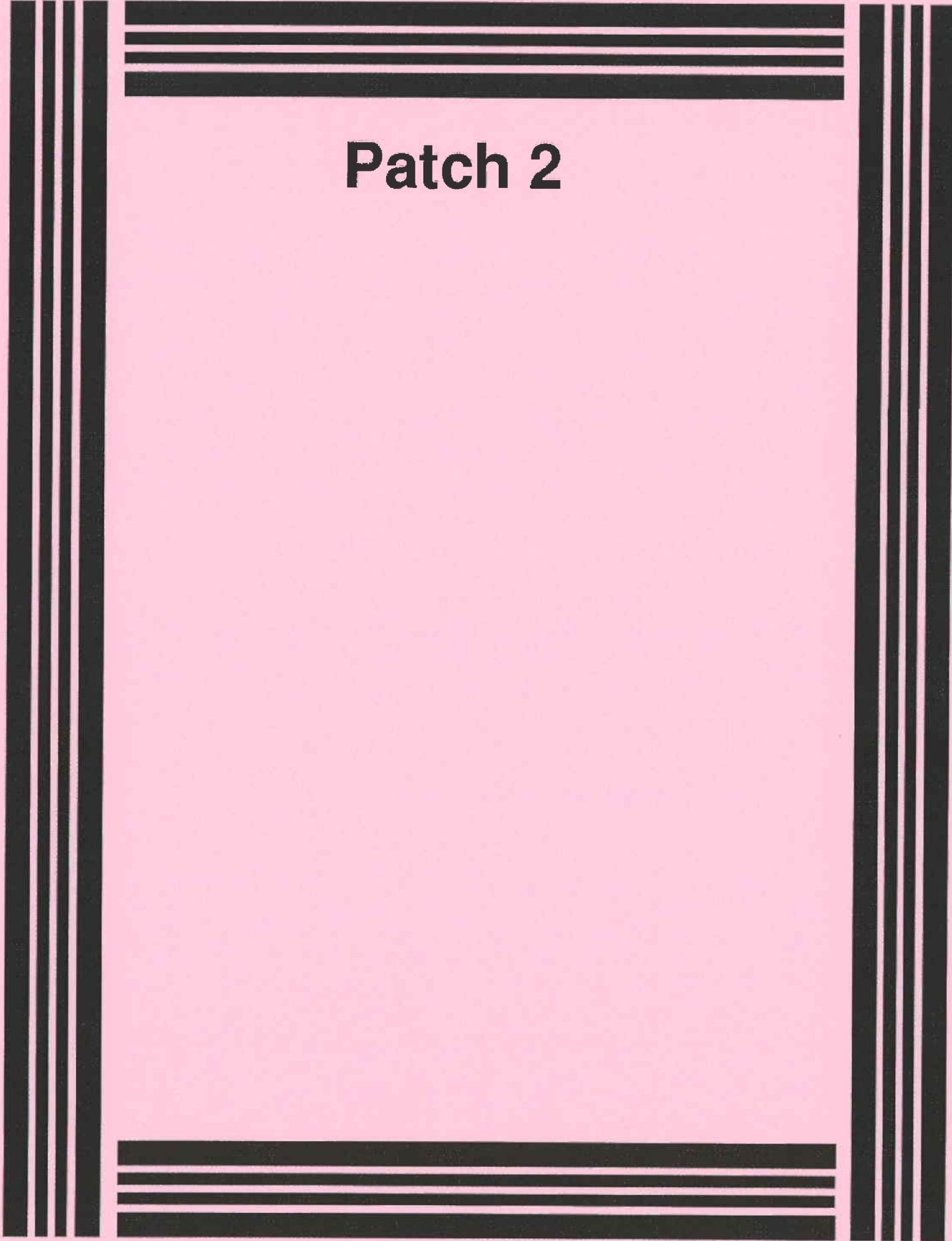
De beleidsregel is van toepassing als de wezenlijke kenmerken en waarden worden vernietigd en/ of verstoord en/ of versnipperd in:

1. De EHS waaronder de Vogel-, Habitatrichtlijn- en NB wetgebieden.
2. Bestaande en gerealiseerde bos-, natuur- en landschapswaarden in de POG.
3. Bos, landschaps- en natuurelementen (o.a. houtwallen, poelen, solitaire bomen, waardevolle beplantingen) die in een vigerend bestemmingsplan reeds bescherming genieten of onder de werkingssfeer van de Boswet vallen.

Om de ecologische structuur van EHS en POG zoveel mogelijk te versterken dient natuurcompensatie in principe in de POG-gebieden gerealiseerd te worden. Uitzondering hierop geldt met name als er sprake is van compensatie van leefgebied van een beschermde soort buiten de POG en/ of waar de Flora en Faunawet dit eist.

Compensatie voor het aantasten van leefgebieden van soorten wordt in principe niet meer via de lijn van de ruimtelijke ordening geregeld wordt, maar via de lijn van de Flora en Faunawet (onthefing).

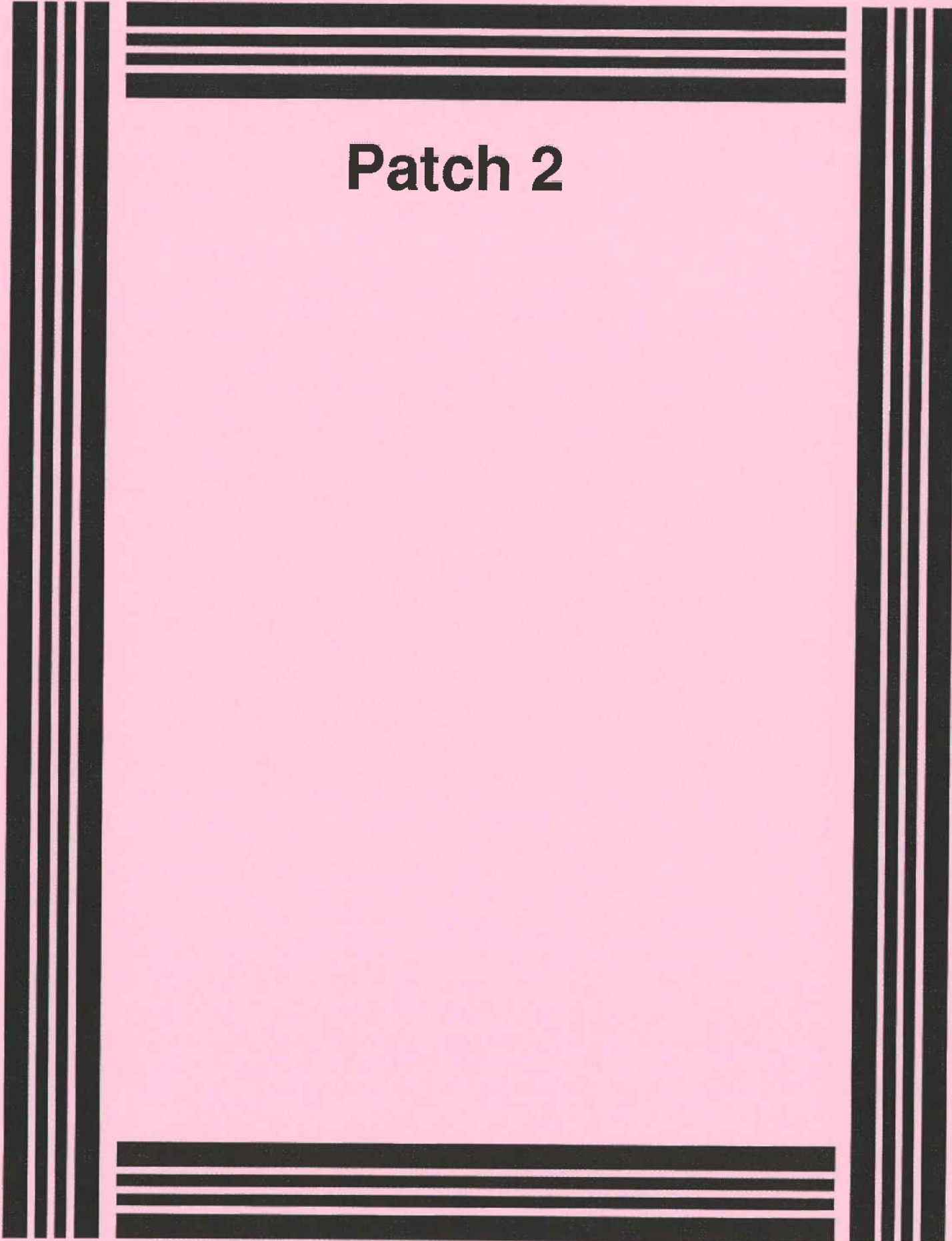
Voor de exacte toepassing verwijzen we naar provinciale beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden.

Patch 2

Deel 2

POL-aanvulling Nationaal landschap
Zuid-Limburg

Patch 2

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Aanleiding voor de voorliggende POL-aanvulling is het aanwijzen van het Heuvelland Zuid-Limburg als Nationaal landschap in de recent (17 mei 2005) door het parlement vastgestelde Nota Ruimte.

In de Nota Ruimte wordt aangegeven dat de provincies in een streekplanaanvulling dienen vast te leggen:

- de begrenzing van de nationale landschappen op hun grondgebied
- de te beschermen en verder te ontwikkelen kernkwaliteiten van de Nationaal landschappen
- een uitwerking van het zogeheten Ja, mits-beleid met betrekking tot nieuwe ruimtelijke initiatieven
- een uitwerking van het migratiesaldo nul-beleid voor de nationale landschappen

Daarnaast dienen de provincies jaarlijks een Uitvoeringsprogramma op te stellen voor de nationale landschappen op hun grondgebied. Afspraken over de toekenning van rijksmiddelen worden vastgelegd in de meerjarige Uitvoeringscontracten tussen rijk en provincies aangaande gebiedsgericht plattelandsbeleid.

Aangezien in Limburg het streekplan is opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg worden begrenzing, kernkwaliteiten, ja, mits-beleid en migratiesaldo nul-beleid hier in een POL-aanvulling vastgelegd.

Het doel van deze POL-aanvulling is om in zo kort mogelijk bestek te zorgen voor de implementatie van het rijksbeleid met betrekking tot nationale landschappen in het provinciale omgevingsbeleid, het POL-stelsel.

Hiervoor wordt in deze POL-aanvulling - naast de verdere uitwerking van de begrenzing en de kernkwaliteiten - met name uiteengezet hoe invulling gegeven wordt aan de ja, mits-benadering en het migratiesaldo-nul-beleid van de Nota Ruimte voor nationale landschappen.

Hiermee wordt nadere sturing en richting gegeven aan enerzijds het regulerende ruimtelijk beleid voor het gebied en anderzijds een kader geschapen voor de Uitvoeringsprogramma's Nationaal landschap Zuid-Limburg.

Deze uitvoeringsprogramma's zullen integraal opgenomen worden in Uitvoeringsprogramma's Vitaal Platteland Limburg. Deze zullen in de toekomst basis zijn voor het benutten van de rijksmiddelen in het kader van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) waarin ook de middelen voor de nationale landschappen zullen worden opgenomen.

1.2 STATUS

De vaststelling van deze POL-aanvulling is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Na vaststelling vormt deze POL-aanvulling onderdeel van het POL. Er zijn in deze POL-aanvulling geen zaken opgenomen die worden aangemerkt als een concrete beleidsbeslissing als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

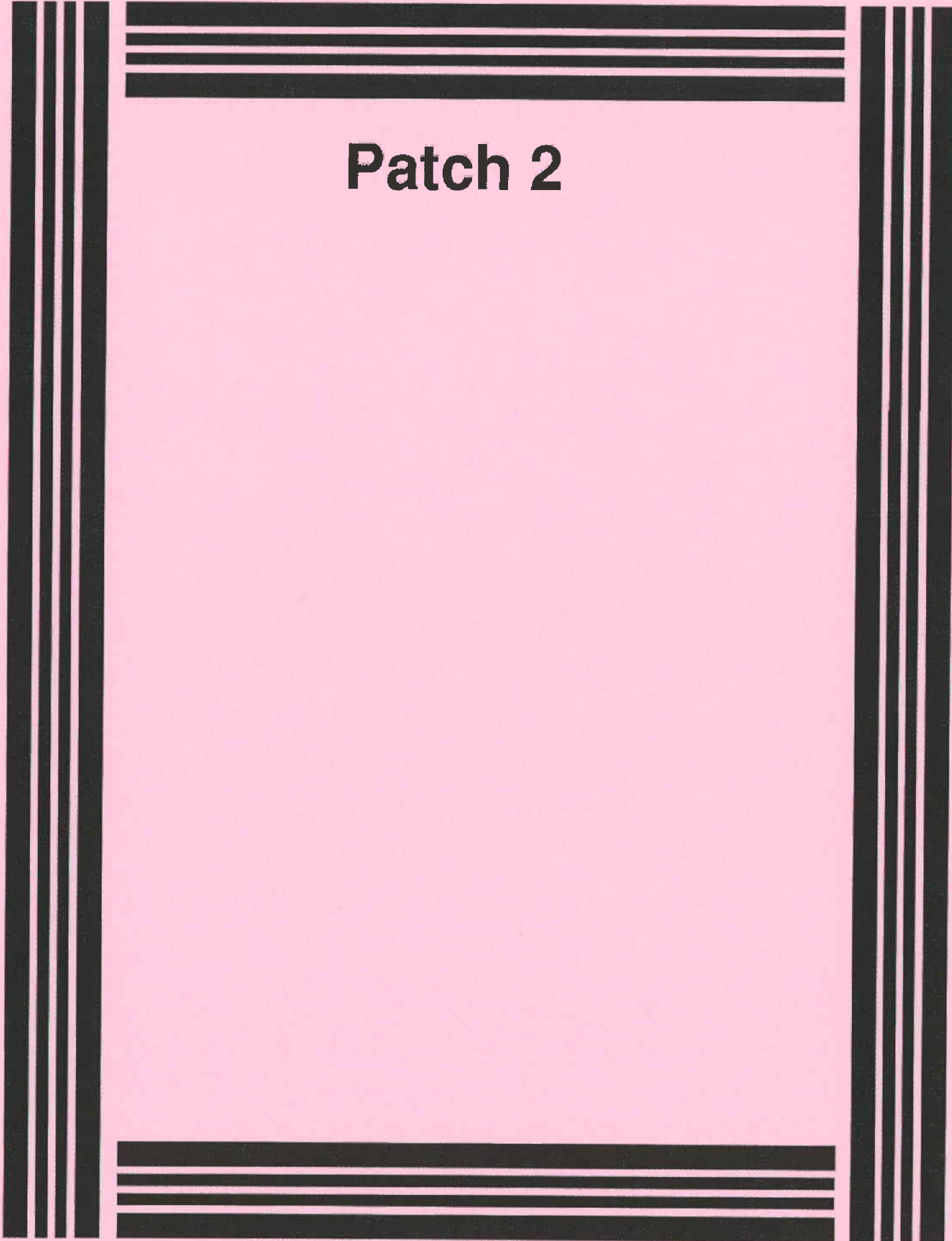
Hoofdstuk 4 heeft wel als doel om te dienen als richtinggevend beleid voor de planvorming en beleidsuitvoering door gemeenten en waterschappen. Dat wil zeggen dat van gemeenten en waterschappen verlangd

wordt dat zij rekening houden met de aangegeven begrenzing van het Nationaal landschap en dat zij via het beschreven ja, mits-beleid en via investeringen en subsidies invulling geven aan het behouden en versterken van de beschreven kernkwaliteiten van het Zuid-Limburgse landschap.

1.3 PROCEDURE EN OVERLEG

Deze POL-aanvulling heeft samen met de POL-herziening op onderdelen EHS de noodzakelijke stappen doorlopen. Op 21 juni 2005 is door Gedeputeerde Staten de ontwerp POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg vastgesteld. Van 30 juni tot en met 27 juli 2005 heeft het ontwerp ter inzage gelegen. In deze periode zijn bedenkingen ingediend. Na de periode van terinzagelegging is een gedachtewisseling geweest, waar met een aantal indieners van bedenkingen van gedachten is gewisseld over de ontwerpen en waar zij hun bedenkingen hebben toegelicht. Op basis hiervan is een Nota bestuurlijk standpunt over bedenkingen en adviezen opgesteld. Deze nota bevat een samenvatting van de hoofdpunten uit de ingediende bedenkingen. Deze zijn voorzien van een standpunt van Gedeputeerde Staten en een voorstel aan Provinciale Staten voor eventuele aanpassing van het ontwerp.

Het ontwerp is voorgelegd aan de Provinciale Commissie Omgevingsvraagstukken Limburg (PCOL). De PCOL heeft in zijn algemeenheid positief gereageerd

Patch 2

Het kader: bestaand landschapsbeleid

Europa, euregio en rijk

2

2.1 EUROPEES LANDSCHAPSBELEID

In de door Nederland geratificeerde Europese Landschapsconventie (ELC) wordt Landschapszorg aangegeven als een kerntaak van de overheid. In combinatie met het subsidiariteits-beginsel, dat inhoudt dat taken daar moeten worden uitgevoerd waar dat het beste kan met zo groot mogelijke decentralisatie, betekent dit een ondersteuning om lagere overheden verantwoordelijkheid voor landschap te geven.

Grensoverschrijdende samenwerking is een ander kernpunt van de ELC. De ELC kan als paraplu worden gebruikt voor de Nationale landschappen om gerichte internationale samenwerking te zoeken. Dit kan niet alleen gebiedsgericht, maar ook themagericht. Gezien het gegeven dat het Nationaal landschap Zuid-Limburg het hart vormt van het door Nederlands Limburg getrokken grensoverschrijdende Drielandenpark is grensoverschrijdende samenwerking op landschapsgebied al gestart en kan het mogelijk leiden tot een Euregio-naal landschap; "het land van Charlemagne". Zie hierover het volgende hoofdstuk.

Veel EU-beleid heeft raakvlakken met landschap, in het bijzonder het landbouwbeleid. Europese uitgangspunten voor de landbouw zijn nu (Agenda 2000): multifunctionaliteit, duurzaamheid en concurrentiekracht. Het behoud van de rural landscapes krijgt als thema steeds meer aandacht in het Europese plattelandsbeleid. Met de instelling van Nationale landschappen sluit Nederland aan bij het Europese denken op dit punt. De vigerende verordening inzake steun voor plattelandsontwikkeling (Vo. EU 1257/99), de tweede pijler van het Gemeenschappelijk Landbouw en Plattelandsbeleid, bundelt een scala aan maatregelen tot een samenhangend pakket. Dit omvat de belangrijkste financiële instrumenten van de EU voor natuur, milieu en landschap. Hiertoe behoren onder meer landbouwmilieumaatregelen - in Nederland Groene Diensten genoemd - en steun voor probleemgebieden. Provincies hebben recent op verzoek van het Rijk meer probleemgebieden aangewezen die het areaal ruim hebben verdubbeld tot ruim tweehonderdduizend ha waarvan tweederde ligt in de gebieden die in de Nota Ruimte zijn aangewezen als Nationaal landschap. Ook een groot deel van Zuid-Limburg is eind 2004 aangemeld.

2.2 LANDSCHAPSBELEID OP EUREGIONAAL NIVEAU: HET DRIELANDENPARK

Het doel van het Drielandenpark is om door samenwerking van de drie bij het gebied betrokken landen te komen tot behoud van de kwaliteit van de open ruimte binnen de verstedelijkte zone Luik-Maastricht-Hasselt-Genk-Sittard-Geleen-Heerlen-Aken.

Voor het Drielandenpark is een ontwikkelingsperspectief geformuleerd waarbij ingegaan wordt op de thema's landschap en cultuurhistorie, verstedelijking en infrastructuur, natuur, water en milieu, landbouw en toerisme.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor landschap en cultuurhistorie in het Heuvelland Zuid-Limburg worden daarin als volgt gekarakteriseerd:

“In het binnengebied van het Drielandenpark is het streven gericht op een multifunctioneel kleinschalig cultuurlandschap waarin diversiteit en verscheidenheid voorop staan. Door de verweving van moderne functies in een cultuurhistorische context blijft een aantrekkelijk landschap en een sociaal-economische basis behouden waardoor het voor inwoners prettig wonen, werken en recreëren is. De landbouw richt zich primair op de productie van streekeigen kwaliteitsproducten en een verbreding met andere inkomensbronnen zoals toerisme/recreatie, zorg en beheer van het landschap, water en natuur. Versterking van het cultuurhistorische landschap vindt plaats door herstel en onderhoud van landschappelijke en cultuurhistorische elementen.”

2.3 LANDSCHAPSBELEID OP NATIONAAL NIVEAU

In de nota Ruimte staat over doelen en beleid voor de nationale landschappen het volgende.

“Landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van nationale landschappen moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk worden versterkt. In samenhang hiermee zal de toeristisch-recreatieve betekenis moeten toenemen.”

In de nota van Verantwoording bij de Nota Ruimte staat over de aanpak het volgende.

“Het kabinet stimuleert bij de ruimtelijke inrichting de inbreng van ontwerpende disciplines (stedenbouw, architectuur en landschapsarchitectuur) en bevordert dat cultuurhistorische kwaliteiten een inspiratiebron zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen in zowel het stedelijk gebied als het landelijk gebied”. Een actieprogramma Ruimte en Cultuur is met dat doel opgesteld in aansluiting op de Nota Ruimte. Dit programma biedt een samenhangende voortzetting van de uitvoering van het bestaande architectuurbeleid en het Belvédèrebeleid, waarin bestaande en nieuwe acties, maatregelen en projecten worden gestroomlijnd tot een coherent geheel. Het stimuleringsbudget Belvédère bedraagt tussen 2004 en 2010 ca. € 46 miljoen. Ca. 80% van het landelijk gebied van Zuid-Limburg is aangewezen als Belvédèregebied.

2.4 RELATIE MET NATIONAAL BELEID VOOR STEDELIJKE GEBIEDEN EN NATIONALE STEDELIJKE NETWERKEN

Het Nationaal landschap Zuid-Limburg is omgeven door en omgeeft het Nationaal Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg bestaande uit de drie grote stedelijke gebieden in deze regio. Het rijksbeleid voor de nationale stedelijke netwerken luidt kort samengevat als volgt.

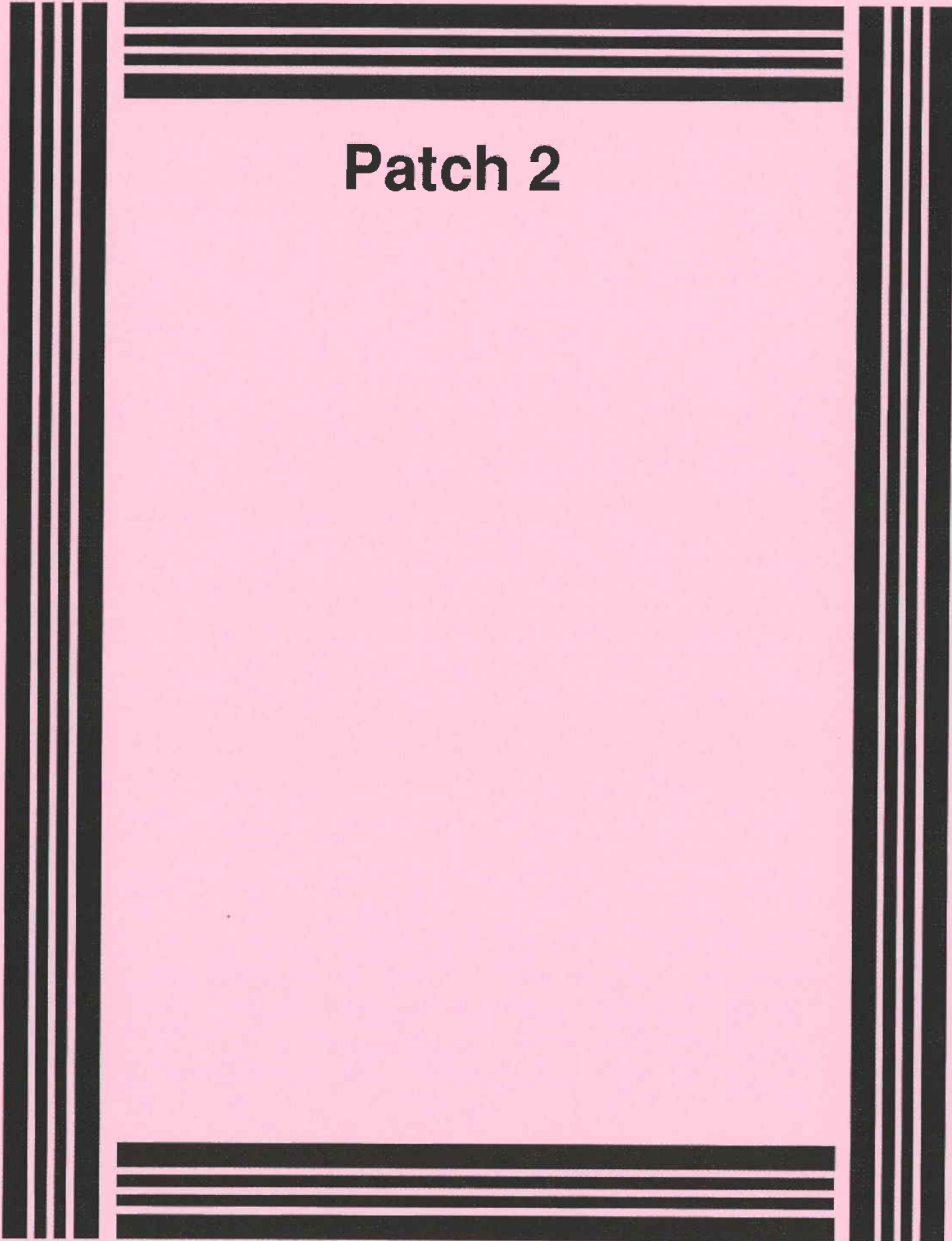
“De nationale stedelijke netwerken zijn van grote betekenis voor de economische, sociale en culturele kracht en vitaliteit van de grote(re) steden en voor de ruimtelijke structuur van Nederland. Samenwerking moet de kracht van de binnen het netwerk gelegen steden bevorderen en zorgen voor een (internationaal) concurrerend vestigingsklimaat en een grote diversiteit aan stedelijke functies. De steden en centra in een nationaal stedelijk netwerk vullen elkaar aan en versterken elkaar, zodat zij samen meer te bieden hebben dan elk afzonderlijk. Dit betekent dat het rijk verwacht dat de steden taken verdelen en afspraken maken over specialisatie en complementariteit.

Afhankelijk van het schaalniveau van de ruimtelijke opgaven zullen de decentrale overheden samenwerken in een daarbij passende samenwerkingsvorm. De afspraken betreffen in elk geval de manier waarop aan het bundelingsbeleid voor verstedelijking, economische activiteiten en infrastructuur inhoud wordt gegeven.”

Het bundelingsbeleid in de Nota Ruimte heeft tot doel dat het aandeel woningen, bedrijventerreinen en arbeidsplaatsen ten minste gelijk blijft, d.w.z. dat het aandeel van de ertussen gelegen landelijke gebieden op deze punten niet toeneemt ten opzichte van het aandeel van de stedelijke gebieden. Dit houdt in dat stad en land in onderlinge samenhang ontwikkeld dienen te worden.

Het gaat daarbij volgens de Nota Ruimte ook om:

- behoud en verbetering van de balans tussen groen en verstedelijking;
- optimale aansluiting op het watersysteem (zowel grond- als oppervlaktewater) waarbij nadelige effecten op de waterhuishouding voorkomen worden.

Patch 2

3.1 HET NATIONAAL LANDSCHAP ZUID-LIMBURG ALS VITAAL PLATTELANDSGEBIED, INLEIDING

Gelegen in het dichtbevolkte Euregio-gebied, omringd door steden als Maastricht, Aken, Luik, Parkstad en Hasselt biedt het landelijk gebied van Zuid-Limburg vele specifieke kansen. We kunnen die kansen vooral benutten als we in staat zijn om anders aan te kijken tegen het landelijk gebied van Zuid-Limburg. Dat betekent ook dat we keuzes moeten maken: In Zuid-Limburg hebben we te maken met een Stad-land-relatie (liever: Land-Stad-relatie) in een internationale context. In de hele aanpak is dat de kern: de maatregelen die we willen uitvoeren zijn gericht op een verbetering van de Land-Stad-relatie. Maatregelen die we uitvoeren betekenen een win-win-situatie voor zowel land als stad, bij voorkeur in een internationale dimensie.

Zuid-Limburg kan gezien worden als "de Landstad". In feite is het de vraag of het onderscheid tussen stad en land in een dichtbevolkt gebied als Zuid-Limburg niet als achterhaald beschouwd moet worden. Naast traditionele ondernemers/beheerders in het landelijk gebied (landbouw, recreatie en toerisme) zullen vanuit de stedelijke omgeving nieuwe economische dragers verschijnen, om deze Landstad in al haar aspecten verder te ontwikkelen en goed te beheren. Dat betekent dat er ook nieuwe spelers in het landelijk gebied zullen verschijnen. Voor nieuwe ondernemers/beheerders geldt: zorg voor het landschap, op basis van omgevingsbewustzijn, wordt een belangrijke voorwaarde voor het verkrijgen van ontwikkelingsruimte. Mogelijke uitbreiding wordt gekoppeld aan kwaliteitsverbetering van de omgeving. Dat is het ontwikkelingsgerichte proces dat we willen ingaan in Zuid-Limburg. In dat ontwikkelingsgerichte proces willen we zo min mogelijk gebodsregels hanteren, maar willen we gebruik maken van procesregels.

Onze visie op het gebied wordt weergegeven in een zestal one-liners, die we hierna verder uitwerken:

- Zuid-Limburg: Euregionaal en Bourgondisch;
- Zuid-Limburg: onze tuin én huiskamer;
- Niet parasitair, maar symbiotisch;
- De markt ligt om de hoek;
- Niche is de nieuwe maat;
- Land en water: natuurlijk cultureel.

3.2 ZUID-LIMBURG: EUREGIONAAL EN BOURGONDISCH

Ontwikkelingen in Zuid-Limburg moeten in Euregionaal verband gezien worden. Zuid-Limburg is niet het smalste stukje Nederland, maar veeleer een breed stuk Europa, met vele kansen op internationale samenwerking en ontwikkeling. Wij hebben de ambitie om geheel Zuid-Limburg aan te pakken in het Nationaal

landschap Zuid-Limburg én om te zijner tijd het Nationaal landschap Zuid-Limburg uit te bouwen tot een Euregionaal landschap: het land van Charlemagne. Dit streven sluit aan bij ambities die verwoord zijn in de Nota Ruimte en het advies van de Raad voor het Landelijk Gebied over Nationale Landschappen. We zullen de discussie over de stad-land-relaties in deze regio daarom samen met onze burens voeren en we willen dit proces ook faciliteren.

Naast de traditionele productiefunctie vervult het platteland in toenemende mate een rol in de dienstverlening voor en door andere sectoren. De nieuwe functies van het platteland zijn gericht op het bieden van werkgelegenheid en inkomen voor zowel stads- als plattelandsbewoners. De nieuwe economische dragers maken gebruik van het bestaande beeld en beleving (het imago) van het Heuvelland en moeten daarom de intrinsieke (landschappelijke, culturele en natuurlijke) waarden van het Zuid-Limburgse platteland en kustreken, behouden en versterken. De meerwaarde van producten of diensten hangt sterk samen met het imago. Verder uitbouwen van het imago kost geld, maar is daarom ook geld waard. Een goed imago kun je hebben, maar daar moet wel in geïnvesteerd worden, om het te behouden! Met het behouden en versterken van dit imago wordt tevens beoogd om het streven naar een Toptechnologische Regio in Limburg en Zuidoost-Brabant te ondersteunen.

3.3 ZUID LIMBURG ALS TUIN ÉN HUISKAMER

Het landelijk gebied van Zuid-Limburg is de "tuin" voor stadsbewoners én plattelandsbewoners, terwijl het stedelijk gebied beschouwd kan worden als de "huiskamer" van bewoners van de steden en het platteland. Wellicht is Zuid-Limburg het meest uitgesproken stadslandschap van Nederland (vandaar de term Landstad), waarbij "naar buiten gaan" en "thuis komen" twee gekoppelde begrippen zijn. Gezien de sterke wisselwerking tussen het landelijk en stedelijk gebied in Zuid-Limburg kunnen land en stad niet los van elkaar gezien worden. Zo zal bij de ontwikkeling van het landelijk gebied rekening gehouden moeten worden met het bundelingsbeleid voor de stedelijke gebieden en zal in de stedelijke gebieden meer aandacht moeten komen voor het goed beheer van de binnentuin van de stedenring.

Voorals gevolg van de vergrijzing van de bevolking in Zuid-Limburg zullen we in de komende periode in het kader van de leefbaarheid nog meer aandacht besteden aan aangepaste woonvormen, zorg voor elkaar en vrijetijdsbesteding "op loop- en fietsafstand". Er is een stijgende vraag naar wonen-welzijn-zorg-arrangementen, 0-tredewoningen en kleinschalige woonvormen. De regionale overlegtafels formuleren de regionale en lokale verbeteropgaven op het terrein van wonen-welzijn-zorg voor mensen met een beperking en zorgbehoevende ouderen en werken samen aan de uitwerking van plannen.

We vinden het belangrijk om activiteiten te verstevigen en te ontplooiën gericht op de sociale activering en dagbesteding voor mensen met een beperking, bijvoorbeeld door middel van zorgboerderijen en om mensen met een zorgbehoefte zo lang mogelijk thuis in de eigen omgeving te kunnen laten wonen. Naast onze zorg voor de ouderen, is het ook nodig om de nodige impulsen te blijven geven aan de woon- en werkmogelijkheden van starters. Financieel een kwetsbare groep, die op de reguliere woningmarkt weinig mogelijkheden heeft.

Leefbaarheid wordt gemaakt door mensen. In Dorpsomgevingsprogramma's geven bewoners zelf de verbeteringen aan die ze wenselijk achten en worden de bewoners aangesproken op de invulling van die verbeteringen. Bewonersorganisaties spelen daarbij een belangrijke rol.

3.4 NIET PARASITAIR MAAR SYMBIOTISCH

Ons streven is om Zuid-Limburg te transformeren tot één krachtige samenhangende toeristische regio, inclusief Maastricht, die jaarrond toeristische bestedingen en inkomen genereert. In dat streven passen de groot-schalige dagrecreatieve ontwikkelingen, zoals in Park Gravenrode, in de gebieden met stedelijke dynamiek en passen kleinschalige recreatieve ontwikkelingen in het gebied van het Nationaal landschap. Toerisme vormt de trekker, de omgevingskwaliteit de drager. De regio kenmerkt zich ook door een (beeld van) hoogwaardige omgevingskwaliteit van natuur, landschap, cultuur, streekarchitectuur en dergelijke, die een basis legt voor een duurzaam toeristisch medegebruik door bedrijven en consumenten. We streven daarom naar een symbiotisch model waarbij alle partijen die van het landschap gebruik maken (producenten en consumenten) zoveel mogelijk van elkaar profiteren en ook bijdragen aan het beheer ervan.

Naast het platteland draagt ook de stad financieel bij aan het onderhoud van het landschap. Fondsvorming biedt de mogelijkheden voor onderhoud en ontwikkeling van het platteland. De financiering kan uitgebreid worden door het ontwikkelen van nieuwe financiële arrangementen als erfpachtconstructies en pay-back-systems en het opzetten van een ontwikkelingsmaatschappij op basis van PPS-constructies. In de uitvoering zoeken we daarom naar dit soort nieuwe financiële constructies. Belangrijk is dat de investeringen in het platteland een duurzaam karakter hebben. Dat wil zeggen dat de fondsen niet alleen voor éénmalige investeringen gebruikt worden, maar ook voor het onderhoud en beheer op lange termijn.

De samenwerking tussen de gebiedsdelen in Zuid-Limburg moet verbeterd te worden. Het gebied van de Grensmaas wordt vanuit de stedelijke gebieden in Zuid-Limburg nog slecht benut. Dit geldt ook voor het gebied ten westen van de Grensmaas. We streven ernaar om van het nationaal landschap samen met het Belgische Grensmaas-gebied één grensoverschrijdende toeristische regio te maken en in dat kader de on-

derlinge relaties te versterken. Daarnaast willen we de meer kwetsbare delen van het gebied ontlasten door het opzetten van zogenaamde groene poorten, waar restauratieve functies gecombineerd worden met parkeergelegenheid en startpunten voor wandel- en fietsroutes.

De samenhang van de toeristische regio Zuid-Limburg en de jaarrond-beleving wordt ook gevormd door het grensoverschrijdend aanbod in België en Duitsland. We willen het grensoverschrijdend aanbod, meer dan nu het geval is, koppelen, onder meer door de uitvoering van internationale (imago-)campagnes, promotie en marketing. De titels Nationaal landschap en Drielandenpark kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

3.5 DE MARKT LIGT OM DE HOEK

Deze one-liner is het meest van toepassing op de landbouw in Zuid-Limburg. Anno 2005 wordt het merendeel van de grond nog steeds gebruikt ten behoeve van bulkproducten voor de wereldmarkt. Gezien de, als gevolg van de stedelijke druk relatief hoge prijs van de grond en beperkte schaalvergrotingsmogelijkheden in Zuid Limburg kunnen deze producten elders in Nederland of Europa goedkoper worden geproduceerd. In Zuid-Limburg is produceren voor de wereldmarkt slechts voor een beperkt aantal bedrijven vol te houden. Maar een alternatieve markt voor de producten ligt dichtbij: twee miljoen bewoners in een ring van 30 km rond Zuid-Limburg. Die markt biedt vooral potenties voor producten en diensten met een hogere toegevoegde waarde vanwege het Zuid-Limburgse imago. Daarom moeten de bedrijven inspelen op de behoeften vanuit de stedelijke omgeving, met een accent op kwaliteit en streekgebondenheid. Met name de melkveehouderijbedrijven kunnen hier een belangrijke rol spelen (onderhoud landschap, instandhouding graland, koeien in de wei).

3.6 NICHE IS DE NIEUWE MAAT

Trendanalyse heeft ons geleerd dat groei van regionale economie (vooral van landbouw- en recreatief-toeristische bedrijven) in het landelijk gebied van Zuid-Limburg niet door middel van steeds groter wordende bedrijven gerealiseerd kan worden. Schaalvergroting hoort vooral bij produceren voor een zo laag mogelijke kostprijs. De regionale markt vraagt veel meer om producten met meerwaarde en niche-oplossingen. Niches kennen hun eigen specifieke maat en dat vereist maatwerkoplossingen. We willen vooral het zoeken naar niches met een sterk innovatief karakter en gebaseerd op samenwerking met diverse partijen. Ruimte wordt hiervoor geboden met als tegenprestatie het medebeheren van het landschap (fysiek of door middel van bijdrage aan fondsvorming). Met name bij melkveehouderijbedrijven zijn hiervoor belangrijke kansen. Het moet

mogelijk zijn in dit gebied met zijn internationale omgeving te experimenteren ondanks de soms knellende regelgeving van de overheden. Naast beleidsruimte is daarvoor enerzijds geld nodig en aan de andere kant veel creativiteit. ‘

We zien kansen voor vernieuwend ondernemerschap door het ontwikkelen van nieuwe samenwerkingsvormen zowel met partners uit de eigen sector als die in andere sectoren. Dit moet leiden tot vergroting van de regionale afzetmogelijkheden en ontwikkeling van andere bedrijfsconcepten. We constateren dat er in het landelijk gebied behoefte is aan een nieuw soort ondernemer met durf om nieuwe ontwikkelingen op te zetten. Bedrijfsontwikkelingen zijn mogelijk vanuit het ontwikkelingsgerichte denken, maar de bedrijfsontwikkelingen moeten wel passen in de maat van het landschap en voor het toestaan van ruimtelijke ontwikkelingen kunnen tegenprestaties worden gevraagd. Verdere ontwikkeling van het BOM+-instrument is daarbij leidend. Deze visie is verder uitgewerkt in de visie Vitaal Platteland.

3.7 LAND EN WATER: NATUURLIJK CULTUURLIJK

Het aandeel echte natuur is in Zuid-Limburg beperkt. We vinden het belangrijk om dit aandeel te vergroten. Het imago van natuur en landschap in Zuid Limburg is goed, maar de werkelijke kwaliteit is vaak anders: natuur en landschap staan onder druk. We willen daarom een forse inspanning leveren om het beeld van het landelijk gebied in overeenstemming te houden met het imago. Daartoe hebben we afspraken gemaakt over de realisatie van de EHS, over natuurontwikkeling en over particulier beheer. Zaak is nu om deze afspraken af te ronden en uit te voeren, zodat de pijlers, waarop de omgevingskwaliteit rust, zich verder kunnen ontwikkelen. Belangrijke actoren hierbij zijn de terreinbeherende organisaties en de landbouw (met name de melkveehouderij).

In het kader van het Nationaal landschap Zuid-Limburg willen we met name de Provinciale Ontwikkelingszones Groen (POG) voor Zuid-Limburg realiseren. In deze POG-gebieden zal ook bosaanleg en de uitbreiding van mensgerichte natuur een plek moeten krijgen evenals de aanleg van provinciale ecologische verbindingen.

We willen ook de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten versterken en intact houden. Zowel bij de landschappelijke als bij de ecologische waarden zal prioriteit worden gegeven aan de in het volgende hoofdstuk te benoemen **kernkwaliteiten**.

Naast behoudsaspecten voor landschap staat centraal de ontwikkeling van het landschappelijke raamwerk, waardoor de natuurlijke ondergrond en de cultuurhistorie van Zuid-Limburg verder worden geaccentueerd.

De ambitie ten aanzien van de cultuurhistorische waarden en kwaliteiten is dat alle cultuurhistorische waarden van nationaal belang – de cultuurhistorische kernkwaliteiten - herkenbaar gehouden worden en dat de landschappelijke context rond belangrijke cultuurhistorische objecten (zoals kastelen) weer herkenbaar gemaakt wordt.

Verder is ons streven dat de cultuurhistorische kernkwaliteiten zoveel mogelijk voor recreant, toerist en bezoeker toegankelijk gemaakt worden zowel fysiek als virtueel (digitaal). Doel is dat van alle cultuurhistorisch waardevolle en interessante landschapselementen en ensembles ten minste enkele goede voorbeelden fysiek toegankelijk en te bezoeken zijn per uiterlijk 2020.

Bij het historisch wegenpatroon streven we naar uitbreiding van wegbeplanting om deze wegen te accentueren en beter herkenbaar te maken.

De ambitie ten aanzien van visueel-ruimtelijke kwaliteit is dat de bestaande openheid op de plateaugebieden intact gehouden wordt, dat de kleinschalige afwisseling van open en gesloten op de hellingen en in de droogdalen versterkt wordt door aanleg van meer lijnvormige beplantings-elementen en waterafstroming remmende voorzieningen (met name bovenin de droogdalen) en dat in een reeks van gebieden in de beekdalen de vroegere kleinschaligheid hersteld wordt, dit laatste grotendeels in het kader van aanleg en inrichting van de EHS.

In de omgeving van dorpen wordt gestreefd naar herstel van de kenmerkende kleinschaligheid onder meer door uitbreiding van hoogstamboomgaarden in dorpsrandzones.

Het landelijk gebied is verder van strategisch belang om erosie te bestrijden, grondwater te beschermen en te dienen als wateropvang ten tijde van perioden met intense neerslag.

In de zomerperiode zullen vaker perioden met extreme neerslag voorkomen. Als gevolg hiervan zijn meer maatregelen nodig om erosie en overstromingen tegen te gaan. Het regenwater moet beter worden vastgehouden waar het valt, zodat het voor een groter deel in de bodem infiltreert.

Vermindering van de afvoerpieken zal plaatsvinden via de navolgende voorkeursvolgorde: vasthouden van water in het neerslaggebied, door het creëren van waterbergingsmogelijkheden en renatureren van waterlopen. Erosiebestrijding kan ook worden bereikt door verandering in landgebruik op de hellingen en in de droge dalen door bijvoorbeeld natuurontwikkeling en aanleg en behoud van grasland. Hiervoor is instandhouding van de melkveehouderij in Zuid-Limburg van wezenlijk belang.

Waterberging wordt waar mogelijk op natuurlijke wijze vorm gegeven door vrije meandering van beken, waarbij de stroomsnelheid wordt geremd en de afvoercapaciteit van de beken beperkt, waardoor de beken, al dan niet gestuurd, vaker buiten hun oevers zullen treden. Bij bestaande en nieuwe waterbuffers zal aandacht

besteed moeten worden aan een goede landschappelijke inpassing die het streven naar instandhouding en versterking van de kernkwaliteiten ondersteunt. De verbetering van de waterkwaliteit, ook in internationaal verband, zal een enorme impuls krijgen door de implementatie van de Kader Richtlijn Water. Tot 2015 zullen vooral de natuurlijke beken, de grondwaterbeschermingsgebieden, de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de zwemwateren prioritair aandacht krijgen in de aanpak, aangezien de doelstellingen in die gebieden in eerste instantie in 2015 gerealiseerd moeten zijn. Een nadere uitwerking en fasering vindt plaats in het eerste (internationale) stroomgebiedsbeheerplan Maas 2009-2015. Na 2015 zal vooral aandacht besteed worden aan de kwaliteitsverbetering van de overige oppervlaktewateren.

Samenvattend kan de ambitie voor het Nationaal landschap Zuid-Limburg als volgt omschreven worden:

Het in samenhang met de stedelijke gebieden ontwikkelen van het Nationaal landschap als een welvarend gebied waar het goed wonen, werken en recreëren is. De maatschappelijke en toeristische voorzieningen staan op een hoog peil terwijl de zorg voor en de versterking van de landschappelijke en ecologische kernkwaliteiten duurzaam is gewaarborgd.

Tevens streven we naar een Nationaal landschap dat goed past in het grensoverschrijdend landschapsbeleid in Euregionaal verband, bijvoorbeeld in het kader van het Drielandenpark, door de juiste functies op de juiste plaatsen tot ontwikkeling te brengen en door grensoverschrijdende samenwerking bij behoud en versterking van de kernkwaliteiten.

Daartoe zal gezamenlijk gewerkt worden aan behoud, herstel en duurzaam beheer van landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kernkwaliteiten, met name via inrichtingsprojecten, in samenhang met toename van de betekenis van de toeristisch-recreatieve sector en met behoud van een landbouwsector die rekening houdt met die kernkwaliteiten en bijdraagt aan de instandhouding ervan. Met name de melkveehouderij is een bedrijfstak die hiervoor onontbeerlijk is.

Hiermee dient tevens bewerkstelligd te worden dat het Heuvelland én de omliggende steden een nog aantrekkelijker gebied worden om voor vestiging van bedrijvigheid, voor wonen, werken en recreëren.

Daar de steden in Zuid-Limburg nauw verbonden zijn met de ontwikkeling van de ertussen gelegen open gebieden zullen zij zo nauw mogelijk betrokken worden bij de ontwikkeling en de realisatie van het Nationaal landschap. Daartoe zullen nieuwe allianties en nieuwe organisatie- en financieringsvormen ingezet worden.

Patch 2

4.1 BEGRENZING (ZIE KAARTBIJLAGE)

4.1.1 Begrenzing

In het Nationaal landschap Zuid-Limburg zijn opgenomen: het gehele landelijke gebied Zuid-Limburg tot en met de voormalige gemeente Susteren. Dat wil zeggen geheel Zuid-Limburg uitgezonderd de gebieden stedelijk dynamiek (POL-stadsregio's).

4.1.2 Argumenten voor begrenzing van het gehele landelijke gebied in Zuid-Limburg

Zuid-Limburg vormt zowel cultuurhistorisch, geomorfologisch, bodemkundig, ecologisch, hydrologisch als toeristisch-recreatief één samenhangend geheel.

Zuid-Limburg is het Nederlandse deel van een terrassenlandschap gevormd door de (oer)maas en later de beeksystemen van Voer, Geul/Gulp, Jeker, Geleenbeek/Rode Beek en Worm.

De lössgrens valt min of meer samen met de overgang van Zuid- naar Midden-Limburg.

Veel van de cultuurhistorische waarden zijn nauw verbonden met de voor Zuid-Limburg kenmerkende ondergrond en bodemopbouw. Zuid-Limburg is vanaf Bandkeramiek en de Romeinse tijd één agrarisch cultuursysteem met nog veel zichtbare kenmerken die teruggaan tot de Middeleeuwen.

Zuid-Limburg inclusief de stedelijke gebieden vormt in feite één Land-stad-gebied, één samenhangend landschap waarin 3 gebieden liggen met sterke verstedelijking.

Er is een intensieve uitwisseling tussen de stedelijke gebieden – samen onderdeel van het Nationaal Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg - en het omliggende landelijke gebied – te verenigen in het Nationaal landschap Zuid-Limburg - voor zowel recreatie, toerisme, wonen alsook landbouw.

Het Nationaal Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg is onderdeel van het grensoverschrijdende stedelijk netwerk MHAL; het toekomstige Nationaal landschap Zuid-Limburg past uitstekend in het reeds in gang gezette grensoverschrijdende Drielandenpark.

Het is de bedoeling dat het imago van Nationaal landschap over zowel stedelijke als landelijke gebieden uitstraalt. Ook dat is een reden om het gehele landelijke gebied Zuid-Limburg buiten de stadsregio's als Nationaal landschap aan te wijzen.

Voor het stimuleren van de gewenste ontwikkeling van het landelijk gebied (via gebiedsgericht plattelandsbeleid/VIP en ILG) kan volstaan worden met 1 uitvoeringsprogramma voor Zuid-Limburg naast het Reconstructieprogramma voor Noord en Midden-Limburg.

4.1.3 Argumenten voor het buiten het Nationaal landschap laten van de stadsregio's

Het bestaande provinciale beleid (POL en de POL-aanvullingen) voor het landelijk gebied in Zuid-Limburg vormt een adequate invulling van de op rijksniveau globaler omschreven beleidsintenties voor het Nationaal landschap.

Het bestaande provinciale beleid voor de stedelijke gebieden sluit niet aan op het rijksbeleid ten aanzien van nationale landschappen; daarom worden de stedelijke gebieden uit het Nationaal landschap Zuid-Limburg gelaten. De belangrijkste punten waarop het beleid voor de stedelijke gebieden afwijkt zijn de volgende.

Binnen de grenzen stedelijke dynamiek dient minstens een gelijkblijvend aandeel van de woningvoorraad en werklocaties te blijven ten opzichte van het landelijk gebied (bundelingsbeleid)

Uitgaande van de trits herstructureren, inbreiden en dan pas uitbreiden kunnen grootschalige woon-, werklocaties aan de orde komen (denk ondermeer aan Poelveld en Panneslager bij Eijsden ten behoeve van Maastricht).

Nieuwe grootschalige toeristisch-recreatieve voorzieningen worden wel voorgestaan in de stadsregio's en niet in het landelijk gebied van Zuid-Limburg. Gestreefd wordt naar een optimale vrijheid in leefstijlen, vervoerswijze, cultuuraanbod, en dergelijke waarbij de hoogste graad aan bereikbaarheid wordt gewaarborgd. Voor de stadsregio's meer het accent op stedelijke netwerk vorming (tripool), ISV-programma en meer stedelijk georiënteerde Europese fondsen.

Buiten de stadsregio's geldt voor de doorgroei van kernen het contourenbeleid. Behalve rond de kernen Eijsden, Oost-Maerland, Meerssen, Bunde, Rothem en Weert zijn er binnen de stadsregio's geen rode contouren vastgelegd. Deze kernen dienen – ondanks het gegeven dat er een contourenbeleid voor geldt – toch buiten het Nationaal landschap gelaten te worden aangezien er op basis van de ligging binnen de grens stedelijke dynamiek wel stedelijke ontwikkelingen buiten de contouren – zoals bijvoorbeeld Poelveld en Panneslager – mogelijk zijn.

Door de stadsregio's buiten het Nationaal landschap te laten worden ook alle gebieden waar mogelijk een risico zou kunnen ontstaan voor extra bezwaar- en beroepsprocedures (als gevolg van de status Nationaal landschap) tegen voorgestane stedelijke ontwikkelingen (woningbouwprojecten en aanleg infrastructuur of bedrijventerreinen) vermeden.

De corridor buitenring Parkstad - die deels buiten het stedelijk gebied Parkstad is voorzien - wordt niet buiten het Nationaal landschap gelaten. Wel wordt in deze POL-aanvulling bij deze vastgelegd dat voor het gebied van de corridor buitenring Parkstad geen aanvullende beperkingen (ten opzichte van het huidige vastgestelde omgevingsbeleid van de provincie Limburg) zullen voortvloeien uit de opname van de (beperkte) corridor-

gebieden die net buiten de zone stedelijke dynamiek Parkstad liggen, binnen het Nationaal landschap Zuid-Limburg. Verder wordt bij deze vastgelegd dat met de vaststelling van het definitieve tracé van de buitenring Parkstad de grens van het gebied stedelijke dynamiek Parkstad komt te liggen ter plekke van het tracé van de buitenring en dat daarmee ook de grens van het Nationaal landschap verschuift naar de plaats van het tracé van de buitenring Parkstad voor het deel van de buitenring tussen Nuth en Schinveld; echter alleen indien en voor zover het definitieve tracé buiten het huidige POL-gebied stedelijke dynamiek komt te liggen.

4.1.4 Motivering om het Grensmaasgebied, de voormalige gemeente Susteren en de rijksbufferzones op te nemen binnen het Nationaal landschap

Binnen het Nationaal landschap zijn er accentverschillen tussen gebieden.

Zo is er in het Grensmaas-deel sprake van een grootschalige natuurontwikkeling in combinatie met delfstofwinning. Dit resulteert echter wel in herstel van een kenmerkend aspect van de kernkwaliteiten van het Zuid-Limburgse landschap: een vrij meanderende Maas in een door de meanderende Oermaas ingesneden terrassenlandschap. Verder is er geen wezenlijk onderscheid in het beleid ten aanzien van landbouw, recreatie, hydrologie, natuur en landschap in het Grensmaasgebied en overig landelijk Zuid-Limburg. De rivierdynamiek is in het Grensmaasgebied een veel meer dominante omgevingsfactor. Die rivierdynamiek is echter bij uitstek de verklarende factor in de ontstaansgeschiedenis van het gehele Zuid-Limburgse landschap. Vanuit dit gezichtspunt dient het Grensmaasgebied landschappelijk gezien als onlosmakelijk onderdeel van het Zuid-Limburgse landschap beschouwd te worden.

Het meest noordelijke deel van Zuid-Limburg - boven het stedelijke gebied Sittard-Geleen - is eveneens een kenmerkend onderdeel van de ca. 30 Maasterras-gebieden in Zuid-Limburg resp. in het stroomgebied van Geleenbeek en Rode Beek. De noordgrens van het Nationaal landschap zou landschappelijk gezien zelfs gelegd kunnen worden: bij de zuid-grens van de bebouwde kom van Echt. Dan zou het Nationaal landschap echter gaan overlappen met het Reconstructiegebied. Om praktische redenen is vastgehouden aan de huidige administratieve noordgrens van Zuid-Limburg als noordgrens van het Nationaal landschap Zuid-Limburg.

Er zijn naar onze mening geen argumenten om een verschil te maken tussen de rijksbufferzones (tussen Maastricht en Sittard-Geleen en tussen Parkstad en Sittard-Geleen) en het overige landelijk gebied in Zuid-Limburg. Het beleid voor de rijksbufferzones is – zie de Partiële streekplanherziening Open ruimte- en bufferzonebeleid Limburg – vrijwel gelijk aan dat voor het overige Zuid-Limburgse platteland.

De aanwezigheid van een vliegveld/bedrijventerrein of drukke infrastructuur is eveneens geen argument om

die gebieden uit te sluiten. Het vliegveld Maastricht-Aken-Airport kan net als de kernen in het landelijk gebied in de begrenzing van het Nationaal landschap worden opgenomen. Rond het Maastricht-Aken-Airport-complex is een rode contour als concrete beleidsbeslissing (CBB) vastgelegd in de POL-aanvulling Bedrijventerreinen Zuid-Limburg, 2003. Het exclaveren van het vliegveld gebied zou inhouden dat ook alle woonkernen in Zuid-Limburg geëxclaveerd zouden moeten worden. Dat is niet nodig; voor de kernen en de industrieterreinen in Zuid-Limburg blijft het bestaande beleid gelden met dien verstande dat in het omringende gebied geen afbreuk gedaan zal mogen worden aan de goede staat van instandhouding van de landschappelijke kernkwaliteiten.

Binnen de stadsregio's zijn belangrijke "groengebieden" gelegen. Door de aanduiding als onderdeel van de EHS/POG en (in enkele gevallen) als beschermd natuurmonument zijn hier al veel aanhakingspunten aanwezig om vanuit stimuleringsprogramma's bijdragen te kunnen krijgen. Gezien de landschappelijke en ecologische waarden van deze gebieden worden ze - met name de Brunsummerheide, het St-Pietersberg/Cannerberg-complex en Limbrichterbos/ Grasbroek - nadrukkelijk als aanhakingsgebieden met het Nationaal landschap beschouwd. Dit is mede een reden om de buitengrens van Zuid-Limburg als grens van het Nationaal Landschap te nemen.

Het is tevens aanleiding om de uitwisseling stad-land en het versterken van de relaties tussen groene zones in en buiten de stadsregio's in Zuid-Limburg als programma-onderdeel in het Uitvoeringsprogramma Nationaal landschap Zuid-Limburg op te nemen.

4.2 DE KERKQUALITEITEN

4.2.1 Inleiding

De Nota Ruimte geeft als kernkwaliteiten voor het gebied aan:

- het reliëf
- het groene karakter
- de schaalcontrasten; van zeer open (plateaus) naar besloten (hellingen en beekdalen)

Wij voegen daaraan - gezien de nadruk in het rijksbeleid op het belang van behoud van cultuurhistorie in nationale landschappen - toe:

- de kenmerkende en gebiedseigen cultuurhistorische elementen.

4.2.2 Toelichting

Zuid-Limburg bezit een grote dichtheid aan cultuurhistorische waarden hetgeen niet verwonderlijk is voor een gebied dat al van ca. 300.000 jaar geleden tot heden vrijwel onafgebroken bewoond is geweest.

Naast de bovenstaande kernkwaliteiten is als bijzondere kwaliteit van Zuid-Limburg te noemen dat veel van de landschappelijke waarden nog in een oorspronkelijke, betekenisvolle samenhang voorkomen.

Die betekenisvolle samenhang tussen ondergrond, natuur en cultuurhistorie is misschien wel de belangrijkste kernkwaliteit van Zuid-Limburg. Immers, de vele bezoekers en recreanten ervaren daardoor een prettige, aan de mens aangepaste schaal en maat in het landschap. Het is daarom van belang om die relatief kleinschalige maat in de hellingen, beekdalen en droogdalen te handhaven en waar mogelijk te versterken en evenals de relatief (ten opzichte van de hellingen en dalen) grootschalige openheid van de plateaus.

Verder is het in dit kader wenselijk om met name de typisch Zuid-Limburgse elementen en objecten in het landschap zoveel mogelijk te behouden en toegankelijk te houden.

In de hierna volgende uitwerkingen per kernkwaliteit zal telkens aangegeven worden welke elementen en objecten met name (binnen Nederland) specifiek Zuid-Limburgs zijn en daarmee het er aan bijdragen dat Zuid-Limburg zich onderscheidt van andere oude cultuurlandschappen.

Zie voor een korte beschrijving van de kenmerkende waarden van het Zuid-Limburgse landschap het hoofdstuk basiskapitaal in de Partiele Streekplanherziening Openruimte en bufferzonebeleid Zuid-Limburg, zoals vastgesteld door Provinciale Staten op 17 december 1999.

4.2.3 Uitwerking per kernkwaliteit

Reliëf en ondergrond

Belangrijkste aspecten van deze kernkwaliteit:

Het huidige reliëf inclusief steilranden met name in kalksteen en andere typisch Zuid-Limburgse gesteenten en afzettingen, graften, holle wegen, droogdalen, grubben, actieve beeklopen van het bergbeektype (komen in Nederland vrijwel alleen in Zuid-Limburg voor) en oude beeklopen, bron- en kwelzones, vochtige water-vasthoudende laagtes op de plateau's, overgangen tussen Maasterassen, breuktrekken, aansnijdingen van geologische lagen die in Nederland vrijwel beperkt zijn tot Zuid-Limburg.

Cultuurhistorische waarden: archeologische objecten en elementen

Belangrijkste aspecten van deze kernkwaliteit:

Archeologische resten en vindplaatsen uit de prehistorie, vindplaatsen en restanten uit de periode van Romeinse bewoning en vindplaatsen, relictten, restanten en sporen uit de Middeleeuwen.

Uit de Middeleeuwen met name: resten van mottes, verdedigingsschansen, kastelen en andere gebouwen, begraafplaatsen en wegen.

Cultuurhistorische waarden: historische bouwkunst en historisch-geografische elementen en patronen

Belangrijkste aspecten van deze kernkwaliteit:

De bewaard gebleven gebouwen (met name kastelen, kerken, kloosters, hoeves, watermolens), ontginnings- en verkavelingspatronen, putten, poelen, driesen, graften, waterlopen (met name molengangen), bebos-singen, verdedigingswerken, onderaardse kalksteengroeven, heggen, hoogstamboomgaarden en (al of niet holle) wegen uit de periode tot 1850, met name die kenmerkend zijn voor het Zuid-Limburgse lösslandschap en elders in ons land weinig of in andere vorm of stijl voorkomen.

Het groene karakter van Zuid-Limburg; de natuurwaarden:

De belangrijkste gebiedseigen natuurwaarden zijn:

Bronbossen, hellingbossen, kalkgraslanden, heischrale graslanden van terras-steilranden en ontkalkte löss, löss-schraalgraslanden; moerassen en nat schraalgrasland in kwelzones, bronnen met kalkrijke kwel, zink-flora, struweel-, mantel- en zoomvegetaties van kalkrijke bodems, hellingen met een grote dichtheid aan graften, grubben en holle wegen, akkers met typisch Zuid-Limburgse akkerflora, akkercomplexen met typisch Zuid-Limburgse akkerfauna (o.a. Hamster, Geelgors, Grauwe gors).

Visueel-landschappelijke kernkwaliteiten; de openheid van de plateau's versus de beslotenheid in hellingen en dalen

Belangrijkste aspecten van deze kernkwaliteit:

- de openheid van de plateaugebieden
- de kleinschaligheid van dorpsranden (met o.a. hoogstamboomgaarden), hellingen, beekdalen en droogdalen, met name die hellingen en beekdalen waar typisch Zuid-Limburgse cultuurhistorische en/of ecologische waarden voorkomen zoals hiervoor benoemd. De droogdalen zijn een zo Zuid-Limburgs verschijnsel dat die in feite allemaal gerespecteerd moeten worden. Alleen een verdere accentuering met beplantingselementen is wenselijk.

4.3 AANVULLEND BELEID TEN OPZICHTE VAN BESTAAND POL-BELEID EN VASTGESTELDE POL-AANVULLINGEN

4.3.1 Inleiding

Het algemene uitgangspunt is: geen nieuw ruimtelijk beleid te formuleren aangezien wij van mening zijn dat ons ruimtelijk beleid zoals vastgelegd in het POL en de POL-aanvullingen en –herzieningen actueel en adequaat is. Met deze POL-aanvulling willen we vooral zorgen voor een betere focus en een scherpere prioritering bij de inzet van stimulerings- en investeringsmiddelen van overheden en van private partijen. Met name de beschrijving van de kernkwaliteiten moet daaraan bijdragen.

4.3.2 Invulling Ja, mits-beleid

Het rijk vraagt de provincies om voor de nationale landschappen een Ja, mits-beleid voor nieuwe functies en ingrepen uit te werken. Voor Zuid-Limburg is dit naar onze mening reeds uitgewerkt in het vigerende Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) en in de POL-herziening op onderdelen Contourenbeleid Limburg.

In het Limburgse contourenbeleid zijn er enige mogelijkheden geschapen om buiten de rode contouren rond de kernen rode ontwikkelingen toe te laten. De aansluiting op het ja, mits-beleid voor de nationale landschappen vindt plaats doordat in het contourenbeleid vastgelegd is dat er daarbij geen onevenredige aantasting mag plaatsvinden van het "basiskapitaal". In de aan het Contouren-beleid ten grondslag liggende Partiele streekplanherziening Open ruimte- en bufferzonebeleid Limburg is dit basiskapitaal beschreven. De hiervoor beschreven landschappelijke kernkwaliteiten vormen een nadere specificatie van dit basiskapitaal specifiek voor Zuid-Limburg. Aangezien het algemene streven is om de versterking van de landschappelijke en recreatieve kwaliteiten en in het Nationaal Landschap vooral met stimulerende maatregelen tot stand te brengen en het huidige POL-beleid al vergaand invulling geeft aan het ja, mits-beleid kan het aanvullend beleid in deze POL-aanvulling beperkt blijven tot de volgende beleidslijnen.

Het beleid voor bouwen buiten de contouren in de 'POL-herziening op onderdelen Contourenbeleid Limburg' is de Limburgse invulling van het Ja, mits beleid met dien verstande dat:

De landschappelijke kernkwaliteiten die in onderhavige 'POL-aanvulling Nationaal Landschap Zuid-Limburg' zijn beschreven zijn een verbijzondering van het basiskapitaal waarover gesproken wordt in de 'POL-herziening op onderdelen Contourenbeleid Limburg'. Voor de in onderhavige 'POL-aanvulling Nationaal Landschap Zuid-Limburg' genoemde landschappelijke kernkwaliteiten geldt hetzelfde beleid als voor het basiskapitaal

zoals genoemd in de 'POL-herziening op onderdelen Contourenbeleid Limburg'. Er zal op toe gezien worden dat met name wanneer aantasting van belangrijke landschappelijke kernkwaliteiten aan de orde is een zorgvuldige afweging gemaakt wordt.

Dit ja, mits beleid geldt ook bij de aanpassing van de infrastructuur binnen de begrenzing van het nationaal landschap Zuid-Limburg.

Bij het uitwerken van maatregelen ter versterking van de natuur- en landschapskwaliteit (bijvoorbeeld bij de maatregelen die als voorwaarde worden genoemd in het Contourenbeleid voor het toelaten van rode ontwikkelingen buiten de rode contouren) dient in Zuid-Limburg prioriteit gegeven te worden aan versterking van de landschappelijke kernkwaliteiten genoemd in onderhavige 'POL-aanvulling Nationaal Landschap Zuid-Limburg'.

Maatregelen ter versterking van de landschapskwaliteit dienen - tenzij dit aantoonbaar niet haalbaar is - bij te dragen aan de uitvoering van een regionaal plan voor of visie op versterking van de landschapskwaliteit.

De provincie zal er - voorzover dat binnen haar mogelijkheden ligt; onder meer via de in te stellen Kwaliteitscommissie in het kader van het Contourenbeleid - op aansturen dat bij nieuwbouw en herinrichting in het buitengebied en in dorpskernen binnen het Nationaal landschap Zuid-Limburg gezorgd wordt voor een hoge ontwerpqualität met cultuurhistorie als inspiratiebron.

Bij het toetsen en beoordelen van plannen voor natuurontwikkeling zal er door rijk en provincie op toegezien worden dat cultuurhistorische kernkwaliteiten in stand gehouden en beter herkenbaar gemaakt worden, tenzij na een zorgvuldige afweging blijkt dat het belang van herstel van de natuurwaarden een beperkte aantasting van cultuurhistorische kernkwaliteiten rechtvaardigt.

4.3.3 Het migratiesaldo-nul-beleid

De nota Ruimte houdt rekening met voortgaande groei van de bevolking. In Zuid-Limburg is de feitelijke ontwikkeling evenwel anders; de omvang van de bevolking daalt. Het onverminderd vasthouden aan het bundelingsbeleid kan er op den duur toe leiden dat het uitgangspunt "toestaan woningbouw in de nationale landschappen maximaal voor de natuurlijke aanwas" leidt tot ongewenste ontwikkelingen (zoals sloop van woningen in de kernen in het landelijk gebied).

Gedeputeerde Staten hebben daartoe samen met de minister van VROM een studie gestart met als doel te komen tot een evenwichtige aanpak van het volkshuis-vestingsbeleid in het Nationaal landschap Zuid-Limburg in de toekomst.

Het bundelingsbeleid maakt mede onderdeel uit van deze studie.

Voorzover nodig zullen Gedeputeerde Staten op dit punt aanvullend beleid vaststellen na de betrokken Statencommissie hierover gehoord te hebben.

4.3.4 Extra financiën voor behoud en herstel landschapskwaliteit

Naast maatregelen ter versterking of herstel van de landschappelijke kernkwaliteiten is het van groot belang dat de gemeenten en het bedrijfsleven in Zuid-Limburg gaan bijdragen aan aanvullende beheersmaatregelen voor landschapselementen die onderdeel vormen van de kernkwaliteiten.

De provincie zal die gemeenten en bedrijven die bijdragen aan het bijeenbrengen van middelen hiervoor bij voorrang mogelijkheden bieden voor Rood-voor-Groen-projecten en voor bouwen buiten de contouren conform de 'POL-herziening op onderdelen Contourenbeleid Limburg'.

Patch 2

5.1 RELATIE NATIONAAL LANDSCHAP ZUID-LIMBURG MET GEBIEDSGERICHT PLATTELANDS- BELEID ZUID LIMBURG EN INVESTERINGSBUDGET LANDELIJK GEBIED

De provincie Limburg zal partijen en organisaties in Zuid-Limburg die in het kader van Nationaal landschap Zuid-Limburg projecten indienen die bijdragen aan de versterking van de landschappelijke kernkwaliteiten of aan de vergroting van de recreatieve mogelijkheden, waar mogelijk financieel en anderszins ondersteunen via het gebiedsgericht plattelandsbeleid.

Projecten zullen conform de daarvoor geldende regels in het kader van het gebiedsgericht plattelandsbeleid (Vitaal Platteland Zuid-Limburg) worden beoordeeld. De goed te keuren projecten zullen jaarlijks gebundeld worden in het Uitvoeringsprogramma Nationaal landschap Zuid-Limburg als onderdeel van het Limburgbrede Uitvoeringsprogramma Vitaal Platteland.

De provincie zal daarnaast projecten en initiatieven die met gebruikmaking van de titel Nationaal landschap Zuid-Limburg bijdragen aan de vermarkting van het gebied eveneens ondersteunen en zelf ook initiatieven op dit terrein opzetten.

De relatie tussen het Nationaal landschap Heuvelland (NLH) en het gebiedsgerichte uitvoering zoals die wordt vormgegeven in de Herijking Vitaal Platteland Zuid-Limburg, is van groot belang.

Immers in het kader van het gebiedsgericht plattelandsbeleid worden stimulerende maatregelen uitgevoerd voor bijna alle sectoren die voor het Nationaal landschap van belang zijn: landschap, natuur, recreatie, landbouw en water.

De taakverdeling is kort samengevat als volgt. De ambities in het kader van het Nationaal landschap zijn vastgelegd via de POL-aanvulling Nationaal landschap Zuid-Limburg en worden – voor zover de middelen dat toelaten - gerealiseerd via de jaarplannen in het kader van het gebiedsgericht plattelandsbeleid voor Zuid-Limburg.

In het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland worden de rijksmiddelen voor plattelandsbeleid (via ILG) maar ook Europese, provinciale, regionale en lokale middelen bijeengebracht, met het oog op de realisatie van het overheidsbeleid. Het Meerjarenprogramma is tevens het kader waarbinnen de projecten en programma's uit de streek beoordeeld zullen worden.

De uitvoeringsorganisatie die nu reeds is opgezet voor het realiseren van het gebiedsgericht plattelandsbeleid, kan uitstekend fungeren als spil in de uitvoering van projecten en maatregelen in het kader van het Nationaal landschap Zuid-Limburg. Voor Nationaal landschap hoeft dus geen nieuwe uitvoeringsorganisatie opgezet te worden.

Nationaal landschap en Plan van Aanpak Vitaal Platteland kunnen elkaar versterken op een aantal punten:

- Deze POL-aanvulling zorgt voor bescherming van de landschappelijke waarden via een goede vastlegging van de kernkwaliteiten
- De titel Nationaal landschap kan een extra impuls geven aan de vermarkting van het Zuid-Limburg
- Het Nationaal landschap kan een kader bieden voor strategisch overleg, afstemming en samenwerking tussen de actoren in het landelijk gebied Zuid-Limburg en de drie stedelijke gebieden in Zuid-Limburg;
- In het kader van het Nationaal landschap zijn er mogelijkheden voor inzet van extra rijksmiddelen en Europese middelen.

Het Meerjarig Uitvoeringsprogramma Nationaal landschap is onderdeel van het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland. Op basis van dit Meerjarenprogramma vinden de onderhandelingen met het rijk over het zevenjarig Uitvoeringscontract dat – conform de Wet Inrichting Landelijk Gebied - met ingang van 2007 zal worden afgesloten over de besteding van de rijks gelden verenigd in het Investeringsbudget Landelijke Gebied en ten aanzien van de inzet van middelen van de provincie, gemeenten en waterschappen.

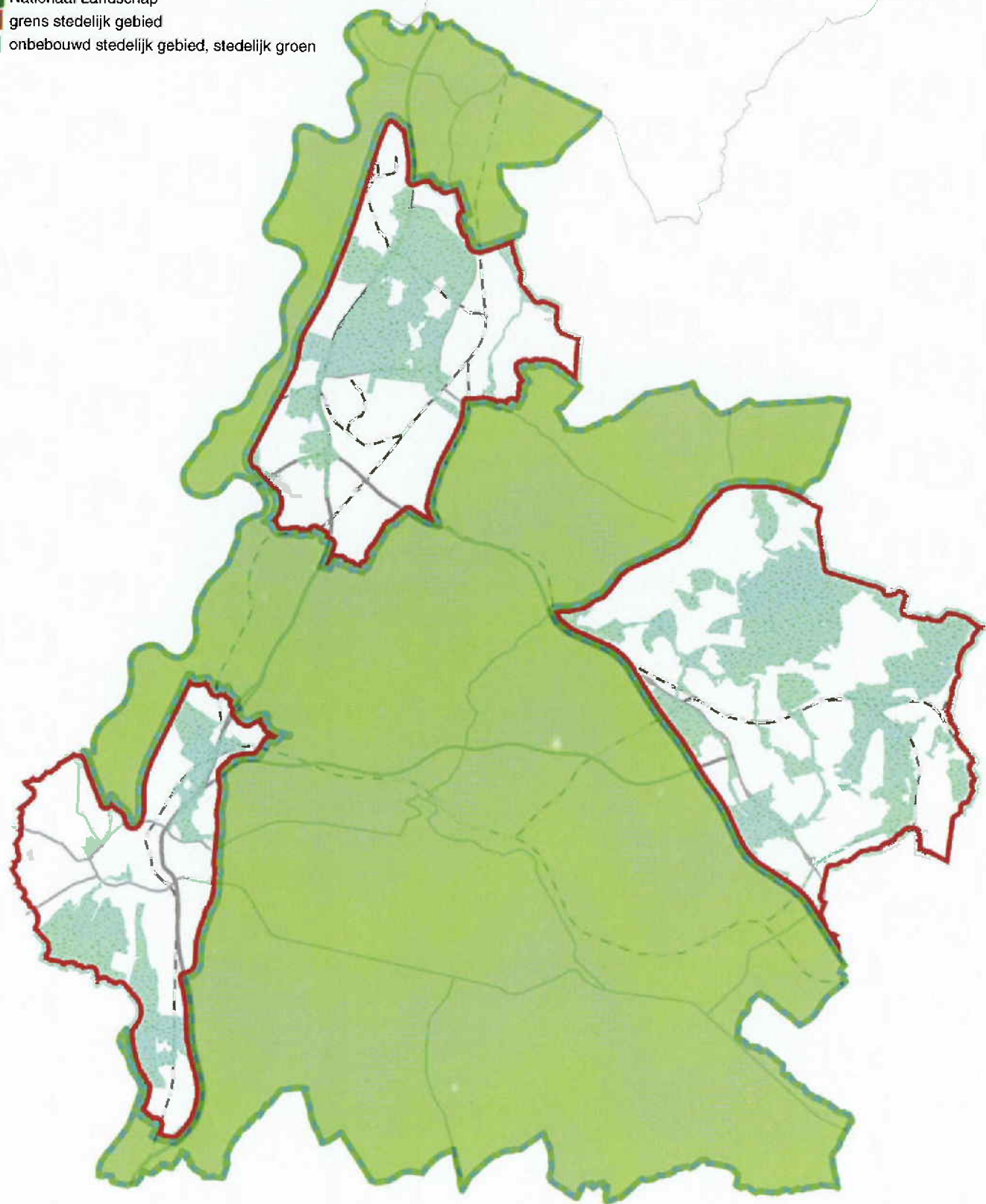
5.2 DOORWERKING IN BESTEMMINGSPLANNEN

Aan de gemeenten wordt gevraagd om het aanvullend beleid zoals geformuleerd in paragraaf 4 te verwerken in hun bestemmingsplannen voor de buitengebieden. Met name wordt gevraagd aandacht te geven aan een goede bescherming van de landschappelijke kernkwaliteiten conform het Contourenbeleid en deze POL-aanvulling.

5.3 WATERTOETS

Op grond van artikel 7, lid 2, onder c van het Bro zijn wij verplicht in de toelichting bij een streekplan (i.c. een POL-aanvulling) een beschrijving op te nemen van de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding. Uit deze POL-aanvulling volgen geen directe gevolgen voor de waterhuishouding. Voorliggende POL-aanvulling heeft geen directe consequenties voor het waterhuishoudkundig beheer van het als Nationaal landschap begrensde gebied (geen concrete uitvoering). Voor zover er al gevolgen zijn voor de waterhuishouding zijn die in lijn met het algemene POL-beleid gericht op het beter vasthouden en laten infiltreren van afstromend regenwater en het voorkomen en verminderen van verontreiniging van grond- en oppervlaktewateren. Met name de bij de uitwerking en doorwerking van in deze POL-aanvulling beoogde aanleg en beheer van kleine landschapselementen zullen aan deze waterhuishoudkundige doelen bijdragen. Geoordeeld is daarom dat een verdergaande Watertoets hier niet aan de orde is.

- Nationaal Landschap
- grens stedelijk gebied
- onbebouwd stedelijk gebied, stedelijk groen

Schaal: 1:180 000

©Provincie Limburg afdeling Geo-informatie en Vastgoed
Top. ondergrond ©Topografische Dienst Kadaster ©Eurosense Breda

provincie limburg

